

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ,
ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ

0411.01.5 «ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱԴՐՈՒՄ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

0411.01.01.5 «ՀԱՇՎԱՊԱՀ» ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆ ԵՎ ՄՈԴՈՒԼԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

ԵՐԵՎԱՆ 2024

«21» փետրվարի 2024թ.

«Շուշիի տեխնոլոգիական համալսարան» հիմնադրամ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆ

0411.01.01.5 «ՀԱՇՎԱՊԱՀ»

ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՄԱՍՆԱԳԵՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ 0411.01.5 «ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱԴՐՈՒՄ»

I. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ

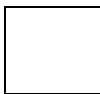

ԿԱԿԵՐԱՑՆՈՒՄ ԵՄ

Ն. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ

2024a

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ միջին մասնագիտական
ՄԱՍՆԱԳԵՏԻ ՈՐԱԿԱԺՐՈՒՄԸ՝ հաշվապահ
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՔԸ՝ հիմնական
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՏԵԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ 3 տարի
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԸ՝ առկա

[illegible]

Տեսական ուսուցում

Ուսումնա-
կան
պրակտիկա
տեսական
ուսուցմամբ

Ուսումնական
պրակտիկա
առանց տեսական
ուսուցման

Նախաավարտական,
արտադրական
պրակտիկա

Մոդուլների
ամփոփում

Նախապատրաստում
ամփոփիչ պետական
աւտեստավորման

Ամփոփիչ
պետական
ատեստավո-
րում

Արձակուրդ,
ամանոր և
սուրբ ծնունդ

«ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ» /0411.01.5/

ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ՊԼԱՆԸ

N	Առարկաների անվանումը և մոդուլները	Ատեստավորում ըստ կիսամյակների			Ուսանողի ուսումնական բեռնվածությունը (ժամ)				Բաշխումն ըստ կուրսերի և կիսամյակների					
		Քնն.	Ստուգարք	Կուրս աշխ.	Պարտադիր լսարանային բեռնվածություն				1-ին կուրս		2-րդ կուրս		3-րդ կուրս	
					Ընդամենը	Այդ թվում			1-ին կիս. 16 շաբ.	2-րդ կիս. 16 շաբ.	3-րդ կիս. 17 շաբ.	4-րդ կիս. 16 շաբ.	5-րդ կիս. 13 շաբ.	6-րդ կիս. 9 շաբ.
						Տես. ուսուց.	Լաբոր. և գործն. աշխ	Սեմինար պարապմունք						
	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ, ՍՈՑԻԱԼ - ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ													
1	Մաթեմատիկա	2	1 տ.		64	32	32		32	32				
2	Ֆիզիկա	2	1 տ.		64	32	32		32	32				
3	Քիմիա		1-2տ.		64	32	32		32	32				
4	Ինֆորմատիկա և SS հիմունքներ		1-2տ.		64	32	32		32	32				
5	Հայոց լեզու		1-2տ.		64		64		32	32				
6	Հայ գրականություն		1-2տ.		64		64		32	32				
7	ՆԶՊ		1-2տ.		64	32	32		32	32				
8	Հայոց պատմություն		1-2տ.		64	64			32	32				
9	Աշխարհագրություն		1-2տ.		64	32	32		32	32				
10	Հասարակագիտություն		1-2տ.		64	64			32	32				
11	Կենսաբանություն		1-2տ.		64	32	32		32	32				
12	Ռուսաց լեզու		1,2,3,4տ.		130	52	84		32	32	34	32		
13	Օտար լեզու		1,2,3,4տ.		130	52	84		32	32	34	32		
14	Ֆիզկուլտուրա		1,2,3,4,5,6 տ.		174	6	168		32	32	34	32	26	18
15	Հայոց լեզվի և խոսքի մշակույթի հիմունքներ		3-4տ.		72	54	18				36	36		
16	Տնտեսագիտության հիմունքներ		3տ.		54	30	24				54			
17	Քաղաքագիտության և սոցիոլոգիայի հիմունքներ		4տ.		54	38	16					54		
18	Իրավունքի հիմունքներ		4տ.		36	20	16					36		
19	Պատմություն		4տ.		54	34	20					54		
20	Լանդշաֆտագիտության և էկոլոգիայի հիմունքներ		3տ.		36	22	14				36			
21	Քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր		4տ.		28	24	4					28		
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ				1472	646	838		448	448	228	304	26	18

	ԱՌԱՆՑՔԱՅԻՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ												
1.	Հաղորդակցություն		3տ.		36	10	26				36		
2.	Անվտանգություն և առաջին օգնություն		3տ.		36	12	24				36		
3.	Աշխատանքային գործունեության ընդհանուր հմտություններ		3տ.		36	10	26				36		
4.	Համակարգչային օպերատորություն		3տ.		54	8	46				54		
5.	Ձեռներեցություն		3տ.		54	16	38				54		
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ				216	56	160				216		
	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ												
1.	Տնտեսագիտության տեսություն		3տ.		90	54	36				90		
2.	Տվյալների մշակման վիճակագրական մեթոդներ		4տ.		36	12	24					36	
3.	Կառավարման հմտություններ		3տ.		54	30	24				54		
4.	Ֆինանսական մաթեմատիկա		4տ.		54	20	34					54	
5.	Ֆինանսներ և վարկ		4տ.		72	48	24					72	
6.	Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ		4տ.		90	44	46					90	
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ				396	208	188				144	252	
	ՀԱՏՈՒԿ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ												
1.	Նյութական ակտիվներ		5տ.		72	30	42						72
2.	Ոչ նյութական ակտիվներ		5տ.		36	12	24						36
3.	Դրամական միջոցներ, առևտրային դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքեր		5տ.		54	18	36						54
4.	Աշխատակիցների հատուցումներ		5տ.		54	24	30						54
5.	Ֆինանսական գործիքներ, փոխառու միջոցներ և պետական շնորհներ		5տ.		36	16	20						36
6.	Սեփական կապիտալ, եկամուտներ և ծախսեր		5տ.		72	36	36						72
7.	Ծախսումների հաշվառում		5տ.		36	16	20						36
8.	Վարձակալության հաշվառում		5տ.		36	16	20						36
9.	Գյուղատնտեսական գործունեության հաշվառում		6տ.		36	16	20						36

10.	Հետագա չափում, արժեզրկում		6տ.		36	18	18							36
11.	Ֆինանսական հաշվետվություններ		6տ.		36	16	20							36
12.	Հարկային օրենսդրության հիմունքներ		6տ.		36	24	12							36
13.	Հարկեր և այլ պարտադիր վճարներ		6տ.		72	24	48							72
14.	Հարկային վարչարարություն		6տ.		54	22	32						54	
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ				666	288	378						450	216
	ԸՆՏՐՈՎԻ				72									72
	ՊԱՀՈՒՍՏԱՅԻՆ ԺԱՄԵՐ				42						6	26	10	
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ				2864	1198	1564		448	448	594	582	460	306
	ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				200									
	ՆԱԽԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ													
	Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հաշվառումը հաշվապահության մեջ				72	36	36						36	36
	Փաստաթղթաշրջանառություն				72	36	36						36	36
	Շաբաթվա ժամերի քանակը								28	28	35	36	35	34

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՂՈՐԴԱԳՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-Հ-5-22-001
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է զարգացնել սովորողի անձնական շփման ունակությունները, ակտիվացնել միջանձնային հաղորդակցության հնարավորությունները, ձևավորել աշխատանքային և մասնագիտական գործունեության ընթացքում նպատակային հաղորդակցման, գործնական կապերի ու հարաբերությունների ստեղծման կարողությունը:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ գործնական աշխատանք՝ 26 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի հաղորդակցության դերն ու նշանակությունը անձնական և մասնագիտական նպատակների իրականացման համար, 2) կիրառի ուղղակի հաղորդակցման ձևերը, 3) կիրառի անուղղակի հաղորդակցման ձևերը, 4) ձևավորի և զարգացնի միջանձնային հաղորդակցում, 5) խթանի համագործակցության ձևավորումը, ստեղծի նախապայմաններ շարունական գործընկերության համար:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել հաղորդակցության դերն ու նշանակությունը անձնական և մասնագիտական նպատակների իրականացման համար
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է բացատրում հաղորդակցման անհրաժեշտությունը անձի ինքնադրսևորման և գործարար հաջողությունների համար, 2) ներկայացնում է շփման և անձնական հաղորդակցման ձևերը, բաղադրիչները, 3) ներկայացնում է գործնական հաղորդակցման եղանակները, բաղադրիչները,

	4) շփման հնարավորությունը ուղղորդում է նպատակային հաղորդակցմանը, 5) անձնական հատկանիշները օգտագործում է գործնական հաղորդակցության մեջ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և իրավիճակային խաղերի միջոցով: Ուսանողին կտրվի հարցեր անձնական հաղորդակցման և շփման ձևերի, գործնական հաղորդակցման եղանակների ու դրանց բաղադրիչների վերաբերյալ: Կառաջադրվեն իրավիճակային խնդիրներ՝ նպատակային հաղորդակցման հնարավորությունները բացահայտելու համար: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր (մասնավորապես՝ հարց ու պատասխանը և թեստերը), նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և առաջադրված իրավիճակում օգտագործում է հնարավորությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված հարցաշարեր, իրավիճակային խնդիրներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 2 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Կիրառել ուղղակի հաղորդակցման ձևերը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում ուղղակի հաղորդակցման ձևերը, 2) բանավոր հաղորդակցման ժամանակ վարում է զրույց, արձագանքում է հարցադրումներին, 3) հանդես է գալիս հաղորդումներով և զեկույցներով՝ ներկայացնում է հստակ և նպատակային խոսք, 4) ուղղակի հաղորդակցման ընթացքում հայտնում է տեսակետ, դրսևորում է հետաքրքրություններ, հաճոյախոսում է, 5) մասնակցում է քննարկումների և բանավեճերի, պահպանում է համագործակցության շարունակականությունը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և իրավիճակային խաղերի միջոցով: Ուսանողին կտրվի հարցեր ուղղակի հաղորդակցման ձևերի վերաբերյալ, հանձնարարվում է որոշակի թեմայի շուրջ զեկույց և հաղորդում պատրաստել, առաջադրվում է թեմատիկ քննարկումներ, որի ընթացքում ուսանողը հանդես է գալիս հնարավոր բոլոր դրսևորումներով: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր (մասնավորապես՝ հարց ու

	պատասխանը և թեստերը), նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին, խոսքը կառուցում է հստակ և նպատակային, կարողանում է արձագանքել ըստ իրավիճակի:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված քննարկման ենթակա թեմաներ, դերային խաղերի սցենարներ, հաղորդակցման տեխնիկական սարքեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Կիրառել անուղղակի հաղորդակցման ձևերը
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում անուղղակի հաղորդակցման ձևերը, 2) կազմում և ձևակերպում է գրավոր խոսք՝ պահպանելով նպատակայնությունն ու էթիկան, 3) օգտագործում է տեղեկատվական տեխնոլոգիաները և այլ տեխնիկական միջոցները՝ նպատակային տեղեկատվությունը փոխանցելու համար, 4) կազմում է գրություններ՝ ըստ հասցեատիրոջ և նպատակի, 5) վարում է տեղեկատվության հավաքագրման և փոխանցման փաստաթղթեր, 6) բանավոր հաղորդակցման նյութը փոխարկում է գրավորի, 7) գրավոր հաղորդակցման նյութը փոխարկում է բանավոր հակիրճ նյութի:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և իրավիճակային առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվի հարցեր անուղղակի հաղորդակցման ձևերի վերաբերյալ, կհանձնարարվի որոշակի թեմայի շուրջ կազմել տեքստ՝ հաշվի առնելով հասցեատիրոջը, կառաջադրվի թեմա, որի վերաբերյալ տարբեր աղբյուրներից հավաքագրվում, ամբողջացվում և փոխանցվում է տեղեկատվությունը, կհանձնարվի բանավոր հակիրճ միտքը վերածել գրավոր ամբողջական տեքստի, իսկ ամբողջական ծավալուն տեքստից առանձնացնել առաջնային ինֆորմացիան և ներկայացնել հակիրճ խոսքով: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր (մասնավորապես՝ հարց ու

	պատասխանը, թեստերը), նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և 80% ճշգրտությամբ կատարում է հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված քննարկման ենթակա թեմաներ, դերային խաղերի սցենարներ, հաղորդակցման տեխնիկական սարքեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Ձևավորել և զարգացնել միջանձնային հաղորդակցում
Կատարման չափանիշներ	1) նախաձեռնում է անձնական և աշխատանքային շփում՝ ըստ իրավիճակի և զրուցակցի կամ հասցեատիրոջ, 2) ստանում, մշակում և դասակարգում է անհրաժեշտ (նպատակային) տեղեկատվությունը, 3) առկա տեղեկատվությունն օգտագործում է միջանձնային հաղորդակցում ձևավորելու համար, 4) օգտագործում է հաղորդակցման հնարքները և տեխնոլոգիաները՝ հետաքրքրություն առաջացնելու և շահադրդելու համար, 5) ներգրավվում է երկխոսություններում, քննարկումներում, հայտնում է կարծիք, հիմնավորում է տեսակետներ, 6) պահպանում և եզրափակում է երկխոսությունը, 7) կարողանում է հաղորդակցվել՝ հաշվի առնելով իրավիճակը և ունկնդրի հետաքրքրությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական աշխատանքների և իրավիճակային խաղերի միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի գործնական աշխատանքներ որոշակի տեղեկատվություն ստանալու, մշակելու և դասակարգելու համար: Կառաջադրվի իրավիճակային խաղեր՝ անձնական շփում նախաձեռնելու, երկխոսության կողմ լինելու, զրույցը պահպանելու և եզրափակելու կարողությունները դիտարկելու, գնահատելու համար: Նույն առաջադրանքը կհանձնարարվի աշխատանքային շփումների համար: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր (մասնավորապես՝ հարց ու պատասխանը և թեստերը), նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման

	ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ընդհանուր առմամբ ճիշտ է կատարում հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված թեմաներ, սցենարներ, դերային խաղերի սցենարներ, հաղորդակցման տեխնիկական սարքեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 5	Խթանել համագործակցության ձևավորումը, ստեղծել նախապայմաններ շարունակական գործընկերության համար
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է համագործակցությանը խթանող միջոցառումները (գովազդ, հայտարարություններ, ցուցահանդեսներ և այլն), 2) հավանական գործընկերոջ վերաբերյալ հավաքում է անհրաժեշտ տեղեկատվություն, 3) հավաքագրված տեղեկատվությունն օգտագործում է գործարար հաղորդակցում ձևավորելու համար, 4) օգտագործում է հաղորդակցման հնարքները և տեխնոլոգիաները՝ հետաքրքրություն առաջացնելու և շահադրդելու համար, 5) հաղորդակցման ընթացքում ձեռք է բերում վստահություն, 6) ապահովում է հետադարձ կապի միջոցառումներ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է գործնական աշխատանքների և իրավիճակային խաղերի միջոցով: Թեստերի միջոցով ստուգվում է համագործակցությունը խթանող միջոցառումների իմացությունը, և կոնկրետ դեպքերի համար դրանց կիրառման առավել նպաստավոր տարբերակները: Կհանձնարարվի հավաքագրել որոշակի գործընկերոջ վերաբերյալ տեղեկատվություն և օգտագործել գործարար հաղորդակցում ձևավորելու համար: Կառաջադրվի իրավիճակային խաղեր՝ գործնական հաղորդակցում նախաձեռնելու, համագործակցության հասնելու և հետադարձ կապ ապահովելու համար: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր, մասնավորապես՝ հարց ու պատասխանը, թեստերը, նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից:

	Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ընդհանուր առմամբ ճիշտ է կատարում հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված թեմաներ, սցենարներ, դերային խաղերի սցենարներ, հաղորդակցման տեխնիկական սարքեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՌԱՋԻՆ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-ԱԱՕ-5-22-001
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է սովորողի մոտ ձևավորել աշխատանքային գործունեության ընթացքում և կենցաղում անվտանգության կանոնները պահպանելու, սանիտարահիգիենիկ պահանջներին համապատասխան կենցաղը և աշխատանքը կազմակերպելու, հավանական վտանգները և վթարները կանխարգելելու, արտադրական վթարների դեպքում՝ անվտանգության միջոցառումներ իրականացնելու և առաջին օգնություն ցուցաբերելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ գործնական աշխատանք՝ 24 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի աշխատանքային գործունեության ընթացքում և կենցաղում անվտանգության կանոնները, 2) կազմակերպի կենցաղը և աշխատանքը սանիտարահիգիենիկ պահանջներին համապատասխան, 3) կանխի հավանական վտանգները և վթարները, իրականացնի անվտանգության միջոցառումներ, 4) ցուցաբերի առաջին օգնություն:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել աշխատանքային գործունեության ընթացքում և կենցաղում անվտանգության կանոնները

Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է բացատրում անվտանգության կանոնների սահմանման, իրավական կարգավորման և պահպանման անհրաժեշտությունը, 2) ըստ հիմնական բնագավառների ճիշտ է ներկայացնում անվտանգության կանոնների պահանջները, 3) ճիշտ է ներկայացնում տեխնոլոգիական սարքավորումների շահագործման անվտանգության կանոնները, 4) ճիշտ է ներկայացնում հրդեհային անվտանգության և հակահրդեհային պաշտպանության կանոնները, 5) ճիշտ է ներկայացնում էլեկտրաանվտանգության կանոնները, 6) ներկայացնում է անվտանգության կանոնների խախտման հետևանքները, պատասխանատվությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվելու է թեստային առաջադրանքի հիման վրա: Ուսանողին կհանձնարարվի առնվազն 10 առաջադրանքով թեստ, որում նա պետք է ընտրի տվյալ իրավիճակի ճիշտ պատասխանը: Ստորև ներկայացվում է արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները՝ անվտանգության հիմնական կանոնները՝ ըստ տարբեր մասնագիտական աշխատատեղերի, տեխնոլոգիական սարքավորումների շահագործման անվտանգության կանոնները, դրանց խախտման հետևանքները, պատասխանատվությունը, հրդեհային անվտանգության և հակահրդեհային պաշտպանության կանոնները, դրանց խախտման հետևանքները, պատասխանատվությունը, էլեկտրաանվտանգության կանոնները, դրանց խախտման հետևանքները, պատասխանատվությունը, կենցաղային հիմնական սարքերի անվտանգության կանոնները: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը առաջադրանքը կատարում է ճիշտ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ անվտանգության կանոնների վերաբերյալ նորմատիվ ակտեր, մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված թեմաներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Կազմակերպել կենցաղը և աշխատանքը սանիտարահիգիենիկ պահանջներին համապատասխան
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է մարդու առողջության և աշխատանքի ընթացքում աշխատունակության վրա ազդող գործոնները (սանիտարահիգիենիկ, հոգեբանաֆիզիոլոգիական, էսթետիկական, սոցիալական-հոգեբանական),

	2) ներկայացնում է աշխատավայրի սանիտարիայի և հիգիենայի ընդհանուր նորմերը (միկրոկլիման, ճառագայթումը, լուսավորվածությունը, տատանումները և այլն), 3) ներկայացնում է աշխատանքի համար անհրաժեշտ նյութերը և դրանց անվնաս օգտագործումը, 4) ներկայացնում է սանիտարիայի և հիգիենայի պահպանման համար անհրաժեշտ միջոցառումները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվելու է գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի ներկայացնել որոշակի, կոնկրետ իրավիճակից բխող սանիտարիայի և հիգիենայի պահպանման, ինչպես նաև անհրաժեշտ աշխատանքային կամ կենցաղային նյութերի անվնաս օգտագործմանն ուղղված միջոցառումներ: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ անվտանգության կանոնների վերաբերյալ նորմատիվ ակտեր, մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Կանխել հավանական վտանգները և վթարները, իրականացնել անվտանգության միջոցառումներ
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է կենցաղային և արտադրական վթարների առաջացման պատճառները և հետևանքները, 2) ներկայացնում է արտադրական վթարների կանխման աշխատանքները, 3) ներկայացնում է առանձին խմբերի (հաշմանդամություն ունեցող անձինք, հղիներ, անչափահասներ և այլն) աշխատանքային առանձնահատուկ պայմանները և վտանգների կանխման սահմանված միջոցառումները, 4) ներկայացնում է կենցաղային և արտադրական վթարների ու դժբախտ պատահարների փաստաթղթային ձևակերպումների կարգը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվելու է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվի հարցեր կենցաղային և արտադրական վթարների առաջացման պատճառների ու հետևանքների, դրանց կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ: Կհանձնարարվի ներկայացնել որոշակի խմբերի համար սահմանված աշխատանքային պայմանների ապահովման և կոնկրետ վտանգի կանխարգելմանն ուղղված

	միջոցառումներ: Կառաջադրվի կոնկրետ կենցաղային վթարի կամ պատահարի համար ներկայացնել փաստաթղթային ձևակերպումների բաղադրիչներ: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և կատարում հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ անվտանգության կանոնների վերաբերյալ նորմատիվ ակտեր, մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Ցուցաբերել առաջին օգնություն
Կատարման չափանիշներ	1) տիրապետում է տարբեր իրավիճակներում առաջին օգնության հիմնական կանոններին, 2) առաջին օգնության գործողությունների քայլերը ճիշտ է ներկայացնում, 3) կատարում է արհեստական շնչառության և սրտի աշխատանքի վերականգնման գործողություն, 4) կատարում է արյան հոսքի դադարեցման և բաց վնասվածքների վիրակապման գործողություն, 5) կատարում է այրվածքների նախնական մշակման և էլեկտրահարվածին առաջին օգնություն ցուցաբերելու գործողություններ, 6) տարբեր կոտրվածքների դեպքում կատարում է վիրակապման և անշարժացման գործողություն, 7) ներկայացնում է տարբեր թունավորման դեպքերում առաջին օգնության գործողությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվելու է գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի կատարել (անհնարինության դեպքում՝ նկարագրել) առաջին օգնության գործողություններ՝ ըստ դեպքերի: Արդյունքի գնահատման որոշակի քայլեր նպատակահարմար է կիրառել արդյունքի ուսուցման ընթացքում՝ ելնելով առաջացած ընթացիկ իրավիճակներից: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում բոլոր հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ

ռեսուրսները	անվտանգության կանոնների վերաբերյալ նորմատիվ ակտեր, մասնագիտական գրականություն, նյութեր, մշակված թեմաներ և իրավիճակային խնդիրներ, առաջին օգնության համար անհրաժեշտ միջոցներ, նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-ԱԳՀ-5-22-001
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլը նպատակաուղղված է աշխատանքային հիմնական իրավահարաբերությունների մասին իրազեկվածության բարձրացմանը, աշխատանք փնտրելու և գտնելու կարողությունների զարգացմանը, աշխատանքային գործունեության ընդհանուր կարողությունների և հմտությունների ձևավորմանը, ընթացիկ հաջողության հասնելու նախապայմանների ստեղծմանը, ինչպես նաև ցանկացած բնագավառում անհրաժեշտ աշխատանքային կոլտուրա և էթիկա դրսևորելու, ղեկավարի և գործընկերների հետ արդյունավետ հարաբերվելու կարողությունների, առաջացած աշխատանքային խնդիրներն ընկալելու և համապատասխան լուծումներ տալու կարողությունների ձևավորմանը:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ գործնական աշխատանք՝ 26 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) փնտրի և գտնի աշխատանք, 2) հարմարվի աշխատանքային միջավայրին, ապահովի աշխատանքային դրական մթնոլորտ, 3) արդյունավետ աշխատի թիմում՝ պահպանելով էթիկայի նորմերը, 4) ներկայացնի աշխատանքում հաջողության հասնելու նախապայմանները:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Փնտրել և գտնել աշխատանք

Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է աշխատանքային իրավահարաբերությունների ձևավորման նախապայմանները, 2) կարողանում է փնտրել առկա աշխատատեղերի բազան, ուսումնասիրել և ընտրել հավանական աշխատատեղը (երը)՝ օգտագործելով աշխատանքի որոնման ժամանակակից միջոցները և տեխնոլոգիաները, 3) ճիշտ է կազմում գրավոր ինքնակենսագրություն (CV), 4) ներկայացնում է իր մասնագիտական ուժեղ կողմերը և հիմնավորում իր համապատասխանությունը, 5) ներկայացնում է աշխատանքի ընդունվելու, աշխատանքի փոփոխության և աշխատանքից ազատվելու հիմնական ընթացակարգերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվի հարցեր աշխատանքային իրավահարաբերությունների ծագման հիմքերի, կողմերի իրավունքների և պարտականությունների, պայմանագրային հարաբերություններ ձևավորելու նախապայմանների, աշխատանքի ընդունվելու, աշխատանքի փոփոխության և աշխատանքից ազատվելու հիմնական ընթացակարգերի վերաբերյալ: Կհանձնարարվի փնտրել ուսանողի ապագա որակավորմանը համապատասխան հավանական աշխատատեղ(եր)՝ օգտվելով տարբեր բազաներից, վերլուծել հավաքագրված տվյալները և պլանավորել աշխատանքի ընդունվելու իր գործողությունները: Կառաջադրվի դերային խաղ, որի ընթացքում ուսանողը կկազմի ինքնակենսագրություն (CV) և կներկայացնի իր մասնագիտական ուժեղ կողմերը, կարող է հիմնավորել և լինել համոզիչ՝ տվյալ աշխատատեղում իր համապատասխանության հարցում: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին, կատարում է բոլոր հանձնարարությունները և առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ աշխատանքային իրավահարաբերությունների վերաբերյալ նորմատիվ ակտեր (աշխատանքային օրենսգիրք, պայմանագրեր և այլն), տեղեկատվական բազաներ (համակարգիչ, բուկլետներ և այլն), մասնագիտական գրականություն, նյութեր և իրավիճակային խնդիրներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ

Ուսումնառության արդյունք 2	Հարմարվել աշխատանքային միջավայրին, ապահովել աշխատանքային դրական մթնոլորտ
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է մասնագիտական գործունեության ոլորտում արտադրական միջավայրին ներկայացվող հիմնական պահանջները, 2) հիմնավորում է տվյալ աշխատանքով զբաղվելու իր պատրաստակամությունը և տրամադրվածությունը, 3) ներկայացնում է գործընկերների նկատմամբ հարգալից վերաբերմունքի և արդյունավետ հաղորդակցվելու օրինակներ, 4) առաջադրված իրավիճակում ցուցաբերում է պատրաստակամություն և պատասխանատվության դրսևորումներ, 5) ցուցաբերում է գործընկերոջը և ղեկավարին ուշադիր լսելու և հասկանալու կարողություններ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվի հարցեր աշխատանքային կարգապահության, աշխատավայրի կառուցվածքի և ստորաբաժանումների, աշխատավայրի տեխնիկական պայմանների և աշխատանքային գործունեության ոլորտում արտադրական միջավայրին ներկայացվող այլ պահանջների վերաբերյալ: Կստեղծվի աշխատանքային պայմանական իրավիճակ, որի ընթացքում «նորանշանակ աշխատողը» պետք է կարողանա ցուցաբերել արդյունավետ հաղորդակցման կարողություն, շփվել գործընկերային միջավայրում, հաղթահարել տարբեր տրամադրվածություններ, որով հնարավոր կլինի գնահատել նոր աշխատակցի պատրաստակամությունը և պատասխանատվության զգացումը: Նշված իրավիճակում դիտարկվում է նաև ուսանողի ուշադիր լսելու և հասկանալու կարողությունները: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և կատարում բոլոր հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ աշխատանքային իրավահարաբերությունների և կանոնների վերաբերյալ նորմատիվ ակտեր, մասնագիտական գրականություն, նյութեր և իրավիճակային խնդիրներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Արդյունավետ աշխատել թիմում՝ պահպանելով էթիկայի նորմերը

Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է կազմակերպության նպատակները և դրա իրականացման գործում թիմային աշխատանքի և միջանձնային հարաբերությունների կարևորությունը, 2) ներկայացնում է թիմային աշխատանքի հիմնական սկզբունքները և խնդիրների լուծման մեթոդները, 3) դրսևորում է հարգալից և պատշաճ վերաբերմունք գործընկերների նկատմամբ՝ ըստ նրանց վարքագծի դրսևորման, 4) առաջադրում է լուծումներ գործընկերների շրջանում առաջացած խնդրահարույց իրավիճակներում, 5) կարողանում է առանձին իրավիճակներում գերադասել թիմային շահը անձնական շահից:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվի հարցեր կազմակերպության և թիմային նպատակի սահմանման, թիմային աշխատանքի հիմնական սկզբունքների և խնդիրների լուծման մեթոդների վերաբերյալ: Կստեղծվի աշխատանքային պայմանական իրավիճակ, որի ընթացքում ուսանողը, որպես աշխատակից, պետք է կողմնորոշվի աշխատանքային պարզ հարաբերություններում առաջացած բարեկամական կամ վիճահարույց իրավիճակներում՝ պահպանելով պատշաճությունը և հարգալից տոնը: Կառաջադրվի դերային խաղ, որի ընթացքում գործընկերների վարքագծերի տարբեր դրսևորումների պայմաններում ուսանողը առաջադրում է թիմային շահից ելնող լուծումներ: Վարքագծային դրսևորումների օրինակներ կարող են հանդիսանալ անձնական անհագալից վերաբերմունքը, աշխատանքային պարտականությունների կատարման թերացումները կամ անտարբերությունները, անձնական հատկանիշների գերադրում կամ ստորադասում, թիմային զգացողության բացասական գերակայությունը և այլն: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին և կատարում բոլոր հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, մշակված նյութեր և իրավիճակային խնդիրներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել աշխատանքում հաջողության հասնելու նախապայմանները

Կատարման չափանիշներ	1) բացատրում է աշխատանքային կարգապահության և պատասխանատվության կարևորությունը աշխատանքային հաջողությունների հասնելու գործում, 2) բացատրում է մասնագիտական կարողությունների պարբերական կատարելագործման կարևորությունը աշխատանքային հաջողությունների հասնելու գործում, 3) բացատրում է նախաձեռնողականության և նպատակասլացության կարևորությունը աշխատանքային հաջողությունների հասնելու գործում, 4) ներկայացնում է աշխատանքային գործունեության ընթացքում ստորադասության և վերադասության հարաբերությունների պատշաճության կարևորությունը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվի հարցեր աշխատանքային գործունեության ընթացքում կարգապահության, պատասխանատվության, մասնագիտական կարողությունների պարբերական կատարելագործման, նախաձեռնողականության և նպատակասլացության, ստորադասության և վերադասության հարաբերությունների պատշաճության կարևորության վերաբերյալ: Վարվելակերպի նշված կետերի կարևորության ընկալումը կդիտարկվի ուսանողի մոտ նաև գործնականում՝ ուսուցման գործընթացում: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում հարցերին, կատարում բոլոր հանձնարարությունները և դրսևորում է պատասխանատու վերաբերմունք ուսուցման գործընթացի նկատմամբ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, նյութեր և իրավիճակային խնդիրներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՄԱԿԱՐԳԶԱՅԻՆ ՕՊԵՐԱՏՈՐՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-ՀՕ-5-22-001
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է զարգացնել սովորողի համակարգչային տեխնիկայից օգտվելու և դրա ծրագրային հնարավորությունները կիրառելու առաջնային կարողությունները, աշխատանքային գործունեության ընթացքում և

	անձնական կարիքների շրջանակներում կիրառել համակարգչային օպերացիոն համակարգերի, գրասենյակային փաթեթների (Microsoft Office) ծրագրերը, կատարելագործել համացանցից օգտվելու կարողությունները և տեղեկատվական բազաների հետ նպատակային աշխատելու հմտությունները:
Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ գործնական աշխատանք՝ 46 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) կիրառի համակարգչային համալիրում ներառվող բաղադրիչները և օպերացիոն համակարգը, 2) խմբագրի և ֆորմատավորի տեքստեր, 3) պատրաստի և խմբագրի աղյուսակներ, 4) կատարի գրաֆիկական խմբագրում և նկարազարդում, 5) համակարգչային ծրագրերով կազմակերպի ցուցադրություն, 6) աշխատի համացանցում:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Կիրառել համակարգչային համալիրում ներառվող բաղադրիչները և օպերացիոն համակարգը
Կատարման չափանիշներ	1) համակարգչային համալիրում ներառվող հիմնական և լրացուցիչ բաղադրիչները բնութագրում է, 2) ճիշտ է պահպանում համակարգիչը և բաղադրիչները միացնելու, օգտագործելու և անջատելու տեխնիկական պայմանները, 3) օգտվում է համակարգչային օժանդակ տեխնիկական սարքերից, 4) ներկայացնում է օպերացիոն համակարգի պատուհանային կառուցվածքը, 5) ներկայացնում է կիրառվող հիմնական ծրագրերը, 6) բացում է առաջադրված թղթապանակը և ֆայլը,

	7) օգտվում է պատուհանային մենյուի հիմնական հրամաններից, 8) ստեղծում է նոր թղթապանակ ու ֆայլ, պահպանում, բացում, փակում և տեղադրում է առաջադրված վայրում, 9) կատարում է փաստաթղթի տպագրում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կտրվի հարցեր համակարգչի հիմնական և լրացուցիչ բաղադրիչների, օժանդակ տեխնիկական սարքերի, դրանց կիրառման և նշանակության մասին: Կհանձնարարվի միացնել համակարգիչը և դրան կից օժանդակ տեխնիկական սարքերը, օգտագործել ծրագրային հնարավորությունները՝ համաձայն առաջադրանքի: Ուսանողին կառաջադրվեն առնվազն 3 հիմնական ծրագրում կատարել նույն գործողությունը. թղթապանակ և ֆայլ բացելու, պատուհանային մենյուի հիմնական հրամաններից օգտվելու, ստեղծված ֆայլը պահպանելու, փակելու, առաջադրված վայրում տեղադրելու և տպագրելու գործողություն: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր, համակարգչային օժանդակ տեխնիկական սարքեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Խմբագրել և ֆորմատավորել տեքստեր
Կատարման չափանիշներ	1) հայերեն և օտար լեզվով տեքստ մուտքագրելու համար ծրագրերը պատրաստել է, 2) մուտքագրում է տեքստ, մեծատառ նշաններ, սիմվոլներ, թվանշաններ, 3) տեքստային ցուցիչը տեղաշարժելով կատարելում է ուղղումներ, ջնջումներ, լրացումներ, փոփոխություններ, 4) մուտքագրված տեքստի պարզագույն ֆորմատավորման գործողությունները ճիշտ է կատարում, 5) կարողանում է տեքստին կից ներմուծել նկարներ, գրաֆիկներ, աղյուսակներ, անիմացիաներ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին

	կհանձնարարվի նախապատրաստել ծրագիրը՝ ըստ առաջադրանքի տեքստեր մուտքագրելու, ձևավորելու, խմբագրելու տեքստը հավելելու գործողություններ՝ առնվազն 3 հիմնական ծրագրում կատարելով նույն գործառույթը: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Պատրաստել և խմբագրել աղյուսակներ
Կատարման չափանիշներ	1) աղյուսակներ կազմելու համակարգչային ծրագրերը և դրանց կիրառումը ներկայացնում է, 2) առաջադրված չափերով կազմում է աղյուսակ և մուտքագրում տվյալներ, 3) աղյուսակում կատարում է ուղղումներ, լրացումներ, փոփոխություններ, 4) աղյուսակի տվյալների մեջ ստեղծում է պարզ ֆունկցիոնալ կախվածություն:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի նախապատրաստել ծրագիրը՝ ըստ առաջադրանքի աղյուսակ կազմելու, ձևավորելու, խմբագրելու, տվյալներ մուտքագրելու, աղյուսակային տվյալները հավելելու և տվյալների ֆունկցիոնալ կախվածություն ստեղծելու գործողություններ՝ առնվազն 2 հիմնական ծրագրում կատարելով նույն գործառույթը: Ֆունկցիոնալ կախվածության օրինակ կարող է հանդիսանալ թվաբանական գործողությունների ամփոփումը, վերափոխումը (օրինակ՝ տոկոսի վերածելը) և այլն: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Ուսումնառության ընթացքում կիրառվում է տեսական և գործնական ուսուցման եղանակները: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր:
Ուսուցման երաշխավորված	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ

Ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Կատարել գրաֆիկական խմբագրում և նկարազարդում
Կատարման չափանիշներ	1) գծագրում է գրաֆիկական օբյեկտներ՝ օգտագործելով նաև Autoshapes պատուհանի պատրաստի ձևերը, 2) գծագրում է կանոնավոր պատկերներ, 3) ֆորմատավորում է գրաֆիկական օբյեկտները՝ տեղափոխելով, պատճենելով, պտտելով և չափերը փոխելով, 4) խմբավորում է գրաֆիկական օբյեկտները, 5) գծագրում է տեքստային բլոկներ, 6) կատարում է գրաֆիկական օբյեկտների գունաերանգավորում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի նախապատրաստել ծրագիրը՝ ըստ առաջադրանքի գրաֆիկական օբյեկտներ, կանոնավոր պատկերներ, տեքստային բլոկներ գծագրելու, խմբագրելու, տվյալներ մուտքագրելու, խմբավորելու, ձևավորելու գործողություններ՝ առնվազն 3 հիմնական ծրագրում կատարելով նույն գործառույթը: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 5	Համակարգչային ծրագրերով կազմակերպել ցուցադրություն
Կատարման չափանիշներ	1) ցուցադրական ծրագրերը և դրանց պատուհանի կառուցվածքը ճիշտ է ներկայացնում, 2) մուտքագրում է տեքստ, թվային արժեքներ և պարզ գործողություններ, 3) ներբեռնում է նկարներ, տեսանյութեր, անիմացիաներ, տվյալներ՝ աղյուսակի, գրաֆիկի տեսքով, 4) կարողանում է առաջադրված թեմայով պատրաստել ավարտուն փաստաթուղթ ցուցադրության համար, 5) ցուցադրում է պատրաստված տեղեկատվական նյութը:

Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի օգտվելով պատուհանային կառուցվածքից նախապատրաստել ցուցադրական ծրագիրը՝ թվային և տեքստային տվյալներ մուտքագրելու, խմբագրելու, նկարներ, տեսանյութեր, անիմացիաներ, աղյուսակային և գրաֆիկական տվյալներ ներբեռնելու, ձևավորելու գործողություններ՝ առնվազն 2 հիմնական ծրագրում կատարելով նույն գործառույթը: Կառաջադրվի ազատ թեմայի ներկայացման համար պատրաստել ցուցադրություն և ներկայացնել՝ պահպանելով թեմայի տրամաբանական կապն ու հաջորդականությունը: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 6	Աշխատել համացանցում
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է «համացանց» հասկացությունը, 2) օգտագործում է ինտերնետային հիմնական ծրագրերը, 3) ներկայացնում է History, Favorites, Stop, Refresh հրամանների, Back և Forward կոճակների նշանակությունը, 4) փնտրում է առաջադրված տվյալները համացանցի տեղեկատվական բազաներում (որոնողական և բաց ցանցերից), 5) կարողանում է համացանցից ներբեռնել, պահպանել և օգտագործել տեղեկությունները, 6) գրանցվում է էլեկտրոնային փոստում, ինտերնետային ծրագրերում և այլ կայքերում, 7) օգտագործում է էլեկտրոնային փոստի հնարավորությունները, ուղարկում և ստանում ինֆորմացիա:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի գնահատումն իրականացվելու է հարց ու պատասխանի, թեստերի և գործնական առաջադրանքների միջոցով: Ուսանողին կհանձնարարվի ներկայացնել համացանցի կառուցվածք, օգտագործման նպատակների

	բազմազանությունը, համացանցի միջոցով կարգավորման ենթակա հնարավոր հարցերը: Ուսանողին կհանձնարարվի մուտք գործել ինտերնետային ծրագիր՝ փնտրել առաջադրված տվյալները, ներբեռնել, օգտագործել և պահպանել տվյալներ: Կառաջադրվի որոշակի տեղեկատվություն փոխանցել սոցիալական կայքերի միջոցով կամ բաշխել ըստ հասցեականության: Արդյունքի ձեռքբերումը բավարար է, եթե ուսանողը հիմնականում ճիշտ է պատասխանում հարցերին և ամբողջությամբ ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ մասնագիտական գրականություն, համակարգիչ և համապատասխան ծրագրեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՁԵՌՆԵՐԵՑՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-Ձ-5-22-001
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել բիզնես գործունեություն իրականացնելու համար անհրաժեշտ գործնական հմտություններ: Դրանք ներառում են ինքնուրույն բիզնես կազմակերպելու և վարելու համար անհրաժեշտ գործողությունների իրականացման հմտություններ, որոնցում հաշվի է առնված ինչպես գործարար ոլորտին հատուկ սկզբունքները, այնպես էլ բիզնես գործունեությունը կարգավորող իրավական դաշտի առանձնահատկությունները
Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 16 ժամ գործնական աշխատանք՝ 38 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլի 1 և 2 ուսումնառության արդյունքներն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չէ: Մյուս ուսումնառության արդյունքների ուսումնասիրությունը նպատակահարմար է իրականացնել որոշակի մասնագիտական մոդուլներ յուրացնելուց հետո, որպեսզի դրանց գործնական ձեռքբերումները օգտագործվեն համապատասխան ծրագրեր մշակելու համար:
Ուսումնառության արդյունքները	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝

	1) ներկայացնի հիմնավորված բիզնես-գաղափարի ձևավորման գործընթացը 2) ներկայացնի կազմակերպության ստեղծման և գրանցման կարգը, կառավարման գործընթացը 3) կատարի շուկայի հետազոտման և գնահատման գործողություններ 4) բնութագրի կազմակերպության ռեսուրսները և գնահատի օգտագործման արդյունավետությունը 5) կատարել ծախսերի հաշվարկ, ձևավորի ապրանքի /ծառայության/ գինը 6) մշակի բիզնես պլան և գործողությունների ծրագիր 7) հաշվի հարկեր, տուրքեր, կազմի ֆինանսական հաշվետվություններ
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել հիմնավորված բիզնես-գաղափարի ձևավորման գործընթացը
Կատարման չափանիշներ	1) բիզնես-գործունեության էությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 2) բիզնես-գործունեության տեսլականը, նպատակը և ռազմավարությունը ճիշտ է սահմանում, 3) բիզնես-գործունեության համար նախընտրելի անձնային հատկանիշների կարևորությունը հիմնավորում է, 4) բիզնես-գործունեության համար սեփական հնարավորությունների գնահատումը ճիշտ է, 5) բիզնես-գաղափարի էությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 6) բիզնես-գաղափարի ձևավորման գործընթացի բաղադրիչների իմաստը ճիշտ է մեկնաբանում, 7) ըստ իրավիճակների հիմնավորում է ձևավորված բիզնես-գաղափարները, 8) բիզնես-գաղափարի տարբերակի գնահատումը ճիշտ է:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է խմբային քննարկումների և անհատական գործնական առաջադրանքների հիման վրա: Քննարկումների ընթացքում բացահայտվում է բիզնես-գաղափարի և բիզնես-գործունեության հիմնական հասկացությունների վերաբերյալ ուսանողների յուրացրած գիտելիքների մակարդակը, իսկ գործնական հանձնարարությունների միջոցով նրանք ըստ իրավիճակի ներկայացնում և հիմնավորում են կոնկրետ բիզնես-գաղափար, որոշակիացնում են իրենց նախընտրած գործունեության տեսակը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները

	Բիզնես-գաղափարը որպես բիզնես-գործունեության մեկնակետ, դրա ձևավորման նախադրյալները: Բիզնես-գաղափարի իրատեսությունը հիմնավորող ցուցիչները: Օրենսդրական դաշտի պահանջները հաշվի առնելու կարևորությունը: Գործարար միջավայրի օբյեկտիվ գնահատման կարևորությունը և մոտեցումները: Սեփական գործարար հնարավորությունների բացահայտումը և անաչառության կարևորությունը: Բիզնես-գործունեության համար նախընտրելի ոլորտի ընտրությունը: Տեսլականի, նպատակի և ռազմավարության հստակ և հիմնավորված ձևակերպումը: Վերջնական բիզնես-գաղափարի գնահատումը: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե քննարկումների ընթացքում ուսանողը ցուցաբերում է հիմնավորված եզրահանգումներ անելու ունակություն, իսկ գործնական առաջադրանքների ընթացքում ներկայացնում է տվյալ իրավիճակում առավել նախընտրելի ու հիմնավորված լուծումներ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումն իրականացվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Պարապմունքների անհրաժեշտ փուլերում անհրաժեշտ է կիրառել մտագրոհի տեխնիկան՝ հետագա քննարկման ուղղությունները ձևավորելու համար: Անհրաժեշտ է ունենալ ֆիլաչարտ, գունավոր թղթեր, ամրակներ, տարբեր գույնի մարկերներ, ուսուցողական իրավիճակների նկարագրեր, բիզնես-գաղափարների հաջողված օրինակներ, տեսլականի, նպատակի և ռազմավարության ուսուցողական ձևակերպումներ՝ նաև ոչ հստակ ձևակերպված:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել կազմակերպության ստեղծման և գրանցման կարգը, կառավարման գործընթացը
Կատարման չափանիշներ	1) կազմակերպության կազմակերպչա-իրավական ձևերի բնութագիրը ճիշտ է, 2) կազմակերպության աշխատանքը կարգավորող իրավական ակտերի պահանջների ընկալումը ճիշտ է, 3) կազմակերպության ստեղծման քայլերի հաջորդականությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 4) կազմակերպության ստեղծման համար պահանջվող փաստաթղթերի ձևավորումը ճիշտ է, 5) կազմակերպության կառավարման անհրաժեշտությունը և խնդիրները ճիշտ է մեկնաբանում, 6) կառավարման ֆունկցիաների բնութագրերը ճիշտ է,

	7) կառավարման ոճերի բնութագրերը ճիշտ է, 8) կառավարման ֆունկցիոնալ բաժինների ձևավորման մոտեցումները ճիշտ է, 9) աշխատատեղերի ձևավորման և պարտականությունների բաշխման մոտեցումները հիմնավոր է, 10) աշխատողների ընտրության կարգը հիմնավոր է, 11) կազմակերպության կառավարմանն առնչվող փաստաթղթերի ձևավորումը ամբողջական և հիմնավոր է, 12) կնքվելիք պայմանագրերի կազմը և բովանդակությունը իրավաբանորեն ճիշտ է, 13) կառավարման արդյունավետության գնահատման մոտեցումները հիմնավոր է:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է թեստային առաջադրանքների և գործնական հանձնարարականների հիման վրա: Թեստերի միջոցով ստուգվում է տարբեր կազմակերպչա-իրավական ձև ունեցող կազմակերպությունների, դրանց կառավարման առանձնահատկությունների վերաբերյալ ուսանողի գիտելիքները, իսկ գործնական հանձնարարությունների միջոցով ուսանողը պետք է տրված պայմաններին համապատասխան կազմի տարբեր փաստաթղթեր: Գործնական հանձնարարությունները նպատակահարմար է առաջադրել ըստ ուսուցման փուլերի: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Կազմակերպության հասկացությունը և բնութագիրը: Կազմակերպությունների տիպերը, դրանց բնութագրիչ առանձնահատկությունները: Կազմակերպությունների ստեղծման ու գրանցման կարգը: Գործընթացի օրենսդրական կարգավորումը: Կազմակերպության կանոնադրությունը: Կազմակերպության կառավարման խնդիրները, ֆունկցիաները: Կառավարման ոճերը, դրանց առանձնահատուկ գծերը: Կառավարման ապարատի կառուցվածքը, ստորաբաժանումները: Կառավարման բաժինների առանձնացման սկզբունքները: Աշխատանքի բաժանման անհրաժեշտությունը, աշխատատեղերի ձևավորման մոտեցումները տարբեր մեծության կազմակերպություններում: Կազմակերպության փաստաթղթային տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը, փաստաթղթերի ձևավորման կարգը: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե թեստային առաջադրանքները կատարվում է հիմնականում ճիշտ, ոչ էական թերություններով, իսկ գործնական առաջադրանքները տրված պայմաններին համապատասխան կատարվում է ճիշտ:
Մեթոդաբանությունը և	Արդյունքի ուսուցումն իրականացվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Ուսուցման ընթացքում

ռեսուրսները	անհրաժեշտ է կիրառել առանձին իրավիճակների խմբային քննարկումներ: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական ու ցուցադրական նյութեր, տարբեր փաստաթղթերի նմուշներ, առանձին կազմակերպություններում աշխատանքի բաժանման, աշխատողների ֆունկցիաների սահմանման օրինակներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Կատարել շուկայի հետազոտման և գնահատման գործողություններ
Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է մեկնաբանում «շուկա» հասկացությունը, 2) շուկայի հետազոտման անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 3) շուկայի հետազոտման հիմնական ուղղությունները բացահայտում է, 4) շուկայի հետազոտման գործընթացի փուլերը ճիշտ է բնութագրում, 5) ըստ փուլերի շուկայի հետազոտման մեթոդների ընտրությունը հիմնավոր է, 6) շուկայական պահանջարկի ծավալի բացահայտման մոտեցումները ճիշտ է, 7) շուկայի վրա ազդող գործոնների և գնորդի վարքագծի գնահատումը ճիշտ է, 8) շուկայական մրցակցության գնահատումը հիմնավոր է, 9) շուկայի հատվածավորումը իրատեսական է, 10) մարքեթինգի գաղափարների /4P և 7P/ նշանակությունը ճիշտ է բացահայտում, 11) մարքեթինգային ռազմավարության մշակման մոտեցումները հիմնավորված է:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է թեստային առաջադրանքների, խմբային քննարկումների և գործնական հանձնարարությունների հիման վրա: Թեստերի միջոցով ստուգվելու է շուկայի վերաբերյալ հիմնական հասկացությունների ճիշտ ընկալման ուսանողի կարողությունը, իսկ գործնական առաջադրանքների միջոցով նա կատարելու է իրավիճակին համապատասխան եզրահանգումներ /հնարավորության դեպքում կարող են օգտագործվել նաև ուսանողների ինքնուրույն դիտարկումների ու հետազոտությունների արդյունքները/: Արդյունքները անհրաժեշտ է քննարկել խմբում: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները

	Շուկայի բնութագիրը: Շուկայի հետազոտության անհրաժեշտությունը և հիմնական ուղղությունները: Շուկայի հետազոտության գործընթացը: Շուկայական պահանջարկի գնահատումը: Շուկայի վրա ազդող գործոնները, գնորդի վարքագիծը: Մրցակցություն, դրա գնահատումը: Շուկայի հատվածավորումը: Մարքեթինգի 4 և 7 P-երը: Մարքեթինգային ռազմավարության էությունը և մշակման կարևորությունը: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը թեստային և գործնական առաջադրանքները ընդհանուր առմամբ ճիշտ է կատարում, իսկ խմբային քննարկումների ընթացքում ցուցաբերում է իրավիճակին հիմնավորված արձագանքելու ունակություններ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումն իրականացվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Ամբողջ ուսուցման ընթացքում ըստ իրավիճակների անհրաժեշտ է կիրառել մտագրոհի տեխնիկան: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, շուկայական իրավիճակների նկարագրեր, տիպական իրավիճակներում առավել հիմնավորված լուծումների օրինակներ, գործնական կիրառություն ունեցող փաստաթղթերի նմուշներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Բնութագրել կազմակերպության ռեսուրսները և գնահատել օգտագործման արդյունավետությունը
Կատարման չափանիշներ	1) կազմակերպության ռեսուրսների կազմը և կառուցվածքը ճիշտ է բացահայտում, 2) կազմակերպության ռեսուրսների խմբերի միջև օպտիմալ հարաբերակցության ապահովման անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 3) նյութական ռեսուրսների խմբերի տնտեսագիտական բնութագրերը ճիշտ է, 4) աշխատանքային ռեսուրսների բնութագիրը և դրանց առընչվող ցուցանիշների մեկնաբանությունը ճիշտ է, 5) աշխատանքի տեխնիկական նորմավորման էությունը ճիշտ է բացատրում, նորմաների մեծության ձևավորման մեխանիզմը ճիշտ է ներկայացնում, 6) ֆինանսական ռեսուրսների հետ կապված հասկացությունների բացատրությունը ճիշտ է, 7) ֆինանսական ռեսուրսների համալրման աղբյուրների առանձնահատկությունները ճիշտ է մեկնաբանում, 8) ռեսուրսների պահանջվելիք մեծության հաշվարկման մոտեցումները հիմնավոր է,

	9) հիմնական կապիտալի առանձին խմբերի օգտագործման արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկը և արդյունքների գնահատումը ճիշտ է, 10) շրջանառու կապիտալի օգտագործման արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկը և արդյունքների գնահատումը ճիշտ է, 11) աշխատանքային ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկը և արդյունքների գնահատումը ճիշտ է, 12) ռեսուրսների օգտագործման վերաբերյալ պարզ վերլուծական գործողությունները և ըստ արդյունքների եզրահանգումները հիմնավոր է:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է խմբային քննարկումների և գործնական առաջադրանքների հիման վրա: Ուսանողներին հանձնարարվելու է ըստ ռեսուրսների տարբեր խմբերի հաշվել առավել ընդհանուր նշանակություն ունեցող ցուցանիշները: Նպատակահարմար է գործնական առաջադրանքները հանձնարարել փուլերով՝ ըստ ռեսուրսների խմբերի: Քննարկումների ընթացքում նրանք ոչ միայն գնահատելու են ստացված արդյունքները, այլ նաև առաջարկելու են լուծումների սեփական տարբերակները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Կազմակերպության ռեսուրսների ընդհանուր բնութագիրը: Նյութական, աշխատանքային և ֆինանսական ռեսուրսներ, դրանց կազմը: Հիմնական կապիտալ և շրջանառու կապիտալ: Ֆինանսական ռեսուրսներ: Ռեսուրսների մեծությունը բնութագրող ցուցանիշները: Ռեսուրսների օգտագործման մակարդակը բնութագրող ցուցանիշները: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե առաջադրանքները մեթոդապես ճիշտ են կատարվում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումն իրականացվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 5	Կատարել ծախսերի հաշվարկ, ձևավորել ապրանքի /ծառայության/ գինը
Կատարման չափանիշներ	1) «ծախս» հասկացության բովանդակությունը ճիշտ է մեկնաբանում,

	2) տարբերակում է ծախսերի խմբերը, 3) ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի տեսակները և վավերապայմանները ճիշտ է ներկայացնում, 4) ծախսերի տարբեր խմբերի հաշվապահական ձևակերպումները ճիշտ է, 5) ապրանքների տարբեր տեսակների և ծառայությունների տարբեր խմբերի համար պահանջվող ծախսերի կազմը հիմնավոր է ներկայացնում, 6) ապրանքի կամ ծառայության ինքնարժեքի մեջ ներառվող ծախսերի հոդվածները ճիշտ է ներկայացնում, 7) ինքնարժեքի տարբեր հոդվածների մեծության հաշվարկման մեթոդաբանությունը ճիշտ է կիրառում, 8) հաշվում է ապրանքի կամ ծառայության միավորի ինքնարժեքը, 9) ինքնարժեքի իջեցման հնարավորությունները ճիշտ է գնահատում, 10) ինքնարժեք-շուկայական գին մարժայի տարբերության հիմնավորումը ճիշտ է, 11) անհատական գնից շուկայական գնի անցման տրամաբանությունը բացատրում է:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է շարունակական գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Ուսանողներին հանձնարարվելու է ըստ ծախսերի առանձին հոդվածների կատարել միավոր արտադրանքի կամ ծառայության համար դրանց հաշվարկներ և որոշել ինքնարժեքն ու գինը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Արտադրանքի թողարկման կամ ծառայությունների մատուցման հետ կապված ծախսերի հասկացությունը: Ուղղակի և անուղղակի ծախսեր, կայուն և փոփոխական ծախսեր: Ծախսերի մեծության հաշվարկման մեթոդաբանությունը: Ծախսերի հաշվապահական ձևակերպման կարգը: Անալիտիկ և սինթետիկ հաշվառման կազմակերպումը: Միավորի ինքնարժեքի ծախսային հոդվածները: Ինքնարժեքի հաշվարկը: Շահույթի նորմայի հասկացությունը և կիրառումը: Արտադրանքի գնի մեծության հաշվարկը: Անհատական գնից շուկայական գնին անցման գործընթացը: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե հաշվարկները կատարվում է ճիշտ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումն իրականացվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, մեթոդական ցուցումներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ, հաշվարկների կատարման ընթացքում օգտագործվող օրինակելի ձևաթղթեր:

Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 6	Մշակել բիզնես պլան և գործողությունների ծրագիր
Կատարման չափանիշներ	1) բիզնես գործունեության համար բիզնես պլանի անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 2) բիզնես պլանի բաժինների բովանդակության մեկնաբանությունները ճիշտ է, 3) բիզնես պլանի մշակման համար անհրաժեշտ ելակետային տվյալների կազմը և ձեռք բերման աղբյուրները ճիշտ է ներկայացնում, 4) ճիշտ է կատարում SWOT վերլուծություն, 5) SWOT վերլուծության արդյունքները կիրառում է բիզնես պլանը մշակելու գործընթացում, 6) բիզնես պլանով նախատեսվող միջոցառումները հիմնավորված է, 7) բիզնես պլանի կատարումն ապահովող գործողությունների ծրագիրը, ժամանակացույցը հիմնավոր է, 8) բիզնես պլանի կատարումն ապահովող ռեսուրսների մեծությունները ճիշտ է սահմանվել, 9) բիզնես պլանով նախատեսված միջոցառումների իրականացման ռիսկերը և դրանց հաղթահարման քայլերը հիմնավոր են:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է կազմված բիզնես պլանի հիման վրա, որում պետք է արտացոլված լինեն նախատեսված բիզնես գործունեության վերաբերյալ բոլոր հայտնի տեղեկությունները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Բիզնես պլանի բովանդակությունը և բաժիններում ներառվող հարցերը: Բիզնես պլանի կազմման համար անհրաժեշտ ելակետային տվյալները, դրանց աղբյուրները: SWOT վերլուծության արդյունքների կիրառումը պլանը կազմելու ժամանակ: Բիզնես պլանի կատարման գործողությունների ծրագիրը, դրա կազմման մոտեցումները: Գործողությունների ժամանակացույցը: Պլանի կատարման հնարավոր ռիսկերը, դրանց հաղթահարման միջոցառումները: Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե պլանը կազմված է ճիշտ և հիմնավորված:
Մեթոդաբանությունը	և Արդյունքի ուսուցումն իրականացվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ

ռեսուրսները	բիզնես պլանի բովանդակությանը համապատասխան ձևաթղթեր, մեթոդական հանձնարարականներ, պլանը կազմելու համար օգտագործվող ելակետային տվյալներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 7	Հաշվել հարկեր, տուրքեր, կազմել ֆինանսական հաշվետվություններ
Կատարման չափանիշներ	1) հարկային օրենսդրության հիմնական դրույթները ճիշտ է մեկնաբանում, 2) հարկային օրենսդրության հիմնական հասկացությունները ճիշտ է բացատրում, 3) հարկերի և տուրքերի մեծությունը հաշվելու համար կիրառվող ելակետային ցուցանիշների հաշվարկը ճիշտ է կատարում, 4) հարկերի և տուրքերի մեծությունը ճիշտ է հաշվարկում, 5) հարկերի վճարման ժամկետների գնահատումը համապատասխանում է օրենսդրության պահանջներին, 6) ֆինանսական հաշվետվությունների կազմը ճիշտ է ներկայացնում, 7) անհրաժեշտ ֆինանսական հաշվետվությունները ճիշտ է լրացնում, 8) ստուգումների իրականացման իրավական ակտերի պահանջները ճիշտ է բացատրում, 9) ստուգումների հետ կապված տնտեսվարողի իրավունքներն ու պարտականությունները ճիշտ է ներկայացնում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի ձեռքբերումը գնահատվում է շարունակական գործնական առջադրանքների կատարման հիման վրա: Ուսանողներին հանձնարարվելու է հաշվել հարկերի և տուրքերի գումարները, լրացնել ֆինանսական հաշվետվություններ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառվող հարկերի և տուրքերի տեսակները, դրանց տնտեսական նշանակությունը: Հարկային օրենսդրության հիմնական դրույթները: Հարկերի հաշվարկման կարգը և դրույքաչափերը: Հարկատուների պատասխանատվությունը հարկային օրենսդրության պահանջների պահպանման համար: Ֆինանսական հաշվետվությունների տեսակները, հաշվետվությունների լրացման և ներկայացման կարգը: Ստուգումների անցկացումը, կարգը:

	Արդյունքի ձեռքբերումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը առաջադրանքները ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումն իրականացվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, հարկերի վերաբերյալ օրենքներ և նորմատիվ փաստաթղթեր, մեթոդական նյութեր, հաշվետվությունների ձևաթղթեր, հաշվարկները կատարելու համար օգտագործվող ելակետային նյութերի փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ-5-22-001
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել ընդհանրական գիտելիքներ տնտեսագիտության տեսության հասկացությունների, հասարակական արտադրության հիմքերի, շուկայական հարաբերությունների վերաբերյալ և դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	90 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 54 ժամ գործնական աշխատանք՝ 36 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի տնտեսագիտության տեսության առարկան, գործառույթները և հետազոտման մեթոդները, 2) ներկայացնի ապրանքադրամական հարաբերությունների էությունը, 3) բնութագրի արտադրության էությունը և կառուցվածքը, 4) ներկայացնի շուկայական տնտեսությունը, 5) ներկայացնի առաջարկի և պահանջարկի էությունը, 6) ներկայացնի մակրոտնտեսական ցուցանիշները, 7) ներկայացնի կապիտալի էությունը, կուտակումը և դրամական կապիտալի շուկան, 8) ներկայացնի հողային ռեսուրսների շուկան և հողային ռենտան:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել տնտեսագիտության տեսության առարկան, գործառույթները և հետազոտման մեթոդները
Կատարման չափանիշներ	1) բնութագրում է տնտեսագիտության ուսումնասիրության առարկան, էությունը և գործառույթները, 2) թվարկում է տնտեսագիտության մեթոդները,

	3) ներկայացնում է տնտեսագիտության տեսության զարգացման փուլերն ու ուղղությունները, 4) ներկայացնում է տնտեսական կատեգորիաները, օրենքները և դասակարգում դրանք, 5) բնութագրում է պահանջմունքների էությունը և տնտեսական շահ հասկացությունը, 6) ներկայացնում է տնտեսական համակարգերը, բացատրում է տնտեսական տարբեր համակարգերի առանձնահատկությունները, 7) ներկայացնում է մակրոտնտեսագիտության և միկրոտնտեսագիտության ուսումնասիրության առարկան և դրանց միջև եղած տարբերությունը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները տնտեսագիտության ուսումնասիրության առարկային, ձևավորման և զարգացման փուլերի, մեթոդների, գործառույթների և տնտեսական կատեգորիաների և համակարգերի վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • տնտեսագիտության ուսումնասիրության առարկան, էությունը և գործառույթները (ճանաչողական, մեթոդաբանական, գործնական, կանխատեսման), • տնտեսագիտության ուսումնասիրման մեթոդները (գիտական աբստրակցիայի, անալիզի և սինթեզի, ինդուկցիայի և դեդուկցիայի, պատմական և տրամաբանական մոտեցումների զուգակցում, այլ հավասար պայմանների մեթոդ, ուղիղ և հակադարձ կապի մեթոդ, մաթեմատիկական և վիճակագրական մեթոդ), • տնտեսագիտության ձևավորման և զարգացման հիմնական ուղղությունները (անգլիական դասական քաղաքատնտեսություն, նոր դասական մոտեցում, քեյնսականություն, մոնետարիզմ և այլ), • տնտեսական կատեգորիաները և օրենքները՝ համընդհանուր, մասնակի և առնանահատուկ, տնտեսական օրենքների օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ բնույթը, • պահանջմունքների էությունը և դրանց անսահմանափակությունը, տնտեսական ռեսուրսներ և դրանց սահմանափակությունը, տնտեսական շահ հասկացությունը, • տնտեսական համակարգերի մոդելները՝ ավանդական, շուկայական, վարչահրամայական կամ կենտրոնացված

	և խառը համակարգեր, մակրոտնտեսագիտության և միկրոտնտեսագիտության ուսումնասիրության առարկան, դրանց միջև եղած տարբերությունը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, գունավոր սահիկներ, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել ապրանքադրամական հարաբերությունների էությունը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ապրանքային արտադրության էությունը և ձևավորման հիմքերը, 2) սահմանում է ապրանքը և ներկայացնում դրա հատկությունները, 3) ներկայացնում է փողի ծագումը և էությունը, 4) ներկայացնում է փողի գործառույթները և տեսակները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ապրանքադրամական հարաբերությունների, ապրանքի հատկությունների, փողի ծագման և գործառույթների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. - ապրանքային արտադրության էությունը և ձևավորման հիմքերը, - ապրանքը և նրա հատկությունները. սպառողական արժեք, փոխանակային արժեք, - փողի ծագումը և էությունը, - փողի գործառույթները՝ շրջանառության, վճարային, արժեքի չափման, կուտակման կամ խնայողության միջոց, համաշխարհային փողի գործառույթ, - փողի տեսակները՝ ապրանքային, թղթադրամ և վարկային,

	փողի քանակը շրջանառության մեջ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում թեստային աշխատանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, նմուշներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Բնութագրել արտադրության էությունը և կառուցվածքը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է տնտեսական ռեսուրսները և բնութագրում դրանք, 2) ներկայացնում է հասարակական արտադրությունը և դրա փուլերը, 3) բացատրում է արտադրական հնարավորությունների սահմանները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները տնտեսական ռեսուրսների, հասարակական արտադրության էության և փուլերի, արտադրական հնարավորությունների սահմանների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. - տնտեսական ռեսուրսների սահմանումը և դասակարգումը՝ նյութական (հող, կապիտալ) և մարդկային (աշխատանք, ձեռնարկատիրական ունակություն), «արտադրության գործոններ» հասկացությունը, - հասարակական արտադրության էությունը և փուլերը՝ արտադրություն, բաշխում, փոխանակում և սպառում, - լրիվ զբաղվածություն և արտադրության լրիվ ծավալ, - արտադրական հնարավորությունների սահման, ծախքերի աճի օրենք, - արտադրական հնարավորությունների կոր: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում թեստային աշխատանքը:
Մեթոդաբանությունը և	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ

ռեսուրսները	ուսումնական և ցուցադրական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել շուկայական տնտեսությունը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է շուկայական տնտեսության ձևավորման նախադրյալները և հիմնական տարրերը, 2) ներկայացնում է շուկայի էությունը և դասակարգումը, 3) թվարկում է շուկայի գործառույթները և բնութագրում դրանք, 4) ներկայացնում է սեփականություն հասկացությունը և թվարկում սեփականության ձևերը, 5) բացատրում է շուկայական տնտեսության պետական կարգավորման անհրաժեշտությունն ու նպատակները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները շուկայական տնտեսության, դրա տարրերի, գործառույթների, հիմնական սկզբունքների, ինչպես նաև շուկայական տնտեսության պետական կարգավորման անհրաժեշտության վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • շուկայական տնտեսության ձևավորման նախադրյալները և ընդհանուր տարրերը՝ պահանջարկ, առաջարկ, գին, ազատ մրցակցություն, • շուկայի էությունը և փոխանակության դերը շուկայի էվոլյուցիայում, • շուկայի գործառույթները և հիմնական սկզբունքները. տնտեսվարող սուբյեկտի իրավահավասարություն, տնտեսական գործունեության ինքնակարգավորում, գների ազատականացում և այլ, • շուկայի սուբյեկտները՝ տնային տնտեսություններ, ֆիրմաներ և պետություն, օբյեկտները՝ ապրանքներ, ծառայություններ, փող և այլն, և կառուցվածքի դասակարգումը (ըստ աշխարհագրական դիրքի, մրցակցության տեսակների, վաճառքների ծավալների և այլն), • սեփականությունը որպես տնտեսական կատեգորիա, սեփականության ձևերը՝ մասնավոր, անհատական, կոլեկտիվ, տեղական և պետական,

	• շուկայական տնտեսության պետական կարգավորման անհրաժեշտությունը և նպատակները: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում թեստային աշխատանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 5	Ներկայացնել առաջարկի և պահանջարկի էությունը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է պահանջարկի օրենքի էությունը, 2) բացատրում է պահանջարկի փոփոխությունը, ոչ գնային գործոնները, 3) ներկայացնում է առաջարկի օրենքը, 4) բացահայտում է առաջարկի վրա ազդող գործոնները, 5) ներկայացնում է առաջարկի և պահանջարկի կապը, 6) բացատրում է շուկայական հավասարակշռությունը և ներկայացնում է գների հավասարակշռող ֆունկցիան:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները պահանջարկի և առաջարկի օրենքների էության, դրանց մեծության փոփոխությունների վրա ազդող գործոնների, ոչ գնային գործոնների և շուկայական հավասարակշռության վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • պահանջարկը և դրա մեծության վրա ազդող գործոնները, • պահանջարկի օրենքի էությունը, • պահանջարկի փոփոխությունը և պահանջարկի ոչ գնային գործոնները՝ բնակչության եկամուտները, շուկայի չափը, գնորդների թիվը, ճաշակը, նախասիրությունները, սպասումները, գովազդը, • առաջարկը և դրա մեծության վրա ազդող գործոնները,

	• առաջարկի օրենքը և կորը, • առաջարկի փոփոխության ոչ գնային գործոնները՝ ռեսուրսների գները, տեխնոլոգիան, հարկերը և դոտացիաները, այլ ապրանքների գները, սպասումները, վաճառողների քանակը շուկայում, • շուկայական հավասարակշռությունը, շուկայական հավասարակշռության գինը և դրա գործառույթը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում թեստային աշխատանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 6	Ներկայացնել մակրոտնտեսական ցուցանիշները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է մակրոտնտեսության էությունը և ցուցանիշները, 2) ներկայացնում է ՀԱԱ-ի և ՀՆԱ-ի ընդհանուր բնութագիրը և դրանց հաշվարկման եղանակները, 3) ներկայացնում է գնաճը, առաջացման պատճառները, 4) ներկայացնում է գործազրկության էությունը, 5) թվարկում է տնտեսական պարբերաշրջանի փուլերը և բնութագրում դրանց առանձնահատկությունները, 6) ներկայացնում է պետության դերը տնտեսական պարբերաշրջանների կարգավորման գործում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքներ կառավարման էության և զարգացման փուլերի, կառավարման տեսությունների և հիմնական սկզբունքների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • մակրոտնտեսական ցուցանիշների դերը, • ՀԱԱ-ի ընդհանուր բնութագիրը և հաշվարկման եղանակները՝ ծախսային և եկամտային, • համախառն ներքին արդյունքի ընդհանուր բնութագիրը, անվանական և իրական ՀՆԱ,

	• գնաճը, դրա առաջացման պատճառները և ձևերը՝ պահանջարկի գնաճ, առաջարկի կրճատմամբ պայմանավորված գնաճ, • գործազրկությունը և դրա ձևերը՝ ֆրիկցիոն, կառուցվածքային, ցիկլային, • աշխատավարձի կարգավորիչ դերը աշխատանքի շուկայում, • գործազրկության և գնաճի միջև կապը՝ ֆիլիպսի կոր, • տնտեսական պարբերաշրջանի փուլերը՝ գազաթնակետ, վայրէջք, անկման ստորին փուլ և վերելք, տնտեսական աճ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 7	Ներկայացնել կապիտալի էությունը, կուտակումը և դրամական կապիտալի շուկան
Կատարման չափանիշներ	1) բացատրում է կապիտալի էությունը և շրջապտույտի տնտեսական բովանդակությունը, 2) ներկայացնում է հիմնական և շրջանառու կապիտալը, հիմնական կապիտալի մաշվածությունը, 3) ներկայացնում է արժեթղթերի էությունը և տեսակները, 4) ներկայացնում է փոխատվական տոկոսի էությունը և դրա ձևավորման վրա ազդող գործոնները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստային առաջադրանքի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հիմնական և շրջանառու կապիտալի, հիմնական կապիտալի մաշվածության, արժեթղթերի շուկայի էության և տեսակների և փոխատվական տոկոսի վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • կապիտալի շուկայի էությունը,

	• հիմնական և շրջանառու կապիտալ, դրանց շրջապտույտը, պտույտը և մաշվածությունը/ամորտիզացիան, • արժեթղթերի էությունը և տեսակները՝ բաժնետոմսեր, պարտատոմսեր, մուրհակներ և այլ, • արժեթղթերի առաջնային և երկրորդային շուկաներ, • արժեթղթերի շուկայի գործառույթները՝ խնայողությունների կենտրոնացում, կապիտալ միջոցների արդյունավետ օգտագործում, կապիտալի ազատ հոսքի ապահովում, բյուջեի դեֆիցիտի ֆինանսավորում, և տեղեկատվական գործառույթ, • տոկոսի էությունը, տոկոսադրույքի ձևավորման վրա ազդող գործոնները՝ կապիտալի մեծություն, խնայողությունների ծավալ, կապիտալի առաջարկի և պահանջարկի հարաբերակցություն, այլ գործոններ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, ցուցադրական նմուշներ, տեսագրիչ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 8	Ներկայացնել հողային ռեսուրսների շուկան և հողային ռենտան
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հողային ռեսուրսների էությունը և առանձնահատկությունները, 2) ներկայացնում է հողի առաջարկի սահմանափակությունը, 3) բացատրում է հողային ռենտայի և հողի գնի էությունը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստային առաջադրանքի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հողային ռեսուրսների էության և առանձնահատկությունների, հողի առաջարկի սահմանափակության, ինչպես նաև հողի գնի և ռենտայի վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • հողային ռեսուրսներ, դրանց առանձնահատկությունները որպես արտադրության գործոն (չվերարտադրվող և անշարժ բնույթ),

	• հողի առաջարկի սահմանափակությունը, • հողի ռենտայի և հողի գնի էությունը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-002
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ զարգացնել հասարակական երևույթների վերաբերյալ տվյալների հավաքման, մշակման և արդյունքների ընդհանրացման վիճակագրական մեթոդների կիրառման գործնական հմտություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ գործնական աշխատանք՝ 24 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար նախնական մասնագիտական գիտելիքներ անհրաժեշտ չեն:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի տեղեկության հավաքման և ուսումնասիրության համար նախապատրաստման գործընթացը, 2) հաշվարկի հարաբերական և միջին մեծություններ:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել տեղեկության հավաքման և ուսումնասիրության համար նախապատրաստման գործընթացը
Կատարման չափանիշներ	1) հիմնավորում է որոշումներ ընդունելու համար տեղեկատվության անհրաժեշտությունը և կարևորությունը, 2) տարբերակում է տեղեկությունների տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները,

	3) ներկայացնում է տեղեկությունների աղբյուրները և ձեռքբերման ձևերը, 4) խմբավորում է տեղեկությունները և ընդհանրացնում դրանք, 5) կազմում է գրաֆիկներ և դիագրամներ, 6) կազմում է վիճակագրական տեղեկություններն աղյուսակների տեսքով:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական հանձնարարություններ կատարելու հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները վիճակագրական տեղեկությունների բնույթի, վիճակագրական դիտարկման տարբեր ձևերի առանձնահատկությունների վերաբերյալ: Գործնական հանձնարարությունների ընթացքում ուսանողին հանձնարարվում է կատարել վիճակագրական տեղեկությունների խմբավորում, այդ տեղեկությունները ներկայացնել աղյուսակների տեսքով, կազմել գրաֆիկներ և դիագրամներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • որոշումներ ընդունելու համար տեղեկատվության անհրաժեշտությունը և կարևորությունը, • տեղեկությունների տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները, • տեղեկությունների աղբյուրները և ձեռքբերման ձևերը, • տեղեկությունների խմբավորումը և ընդհանրացումը, • գրաֆիկների, դիագրամների և աղյուսակների կազմումը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, գործնական հանձնարարությունները մեթոդապես ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, գունավոր սահիկներ, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Հաշվարկել հարաբերական և միջին մեծություններ
Կատարման չափանիշներ	1) հիմնավորում է հարաբերական և միջին մեծությունների կիրառման անհրաժեշտությունը,

	2) հաշվարկում է հարաբերական մեծությունները, 3) հաշվարկում է միջին թվաբանականները, 4) հաշվարկում է միջին կշռված թվաբանականները, 5) հաշվարկում է հարմոնիկ միջինները, 6) մեկնաբանում է հաշվարկված միջին մեծությունների իմաստը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է գործնական առաջադրանքներ կատարելու միջոցով: Ուսանողին հանձնարարվում են տարբեր առաջադրանքներ, որոնց ընթացքում նա պետք է հաշվարկի միջին և հարաբերական մեծությունների բոլոր տեսակները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • հարաբերական և միջին մեծությունների կիրառման անհրաժեշտությունը, • հարաբերական մեծությունները, • հարմոնիկ միջինները, • միջին քառակուսայինները, • հաշվարկված միջին մեծությունների իմաստը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե յուրաքանչյուր իրավիճակում նա ճիշտ է ընտրում հաշվարկման մոտեցումը: Հաշվարկի ընթացքում նկատվող հնարավոր թվաբանական սխալները հաշվի չեն առնվում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումն իրականացվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, միկրոհաշվիչներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 14 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-003
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին տալ ընդհանուր գիտելիքներ կառավարման էության, սկզբունքների և մակարդակների, կառավարման գործառույթների վերաբերյալ և ձևավորել կառավարման կարողություններ:

Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 30 ժամ գործնական աշխատանք՝ 24 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ԱՀ-Հ-5-22-001 «Հաղորդակցություն», ԱՀ-ԱԳՀ-5-22-001 «Աշխատանքային գործունեության ընդհանուր հմտություններ» և ԱՀ-Ձ-5-22-001 «Ձեռներեցություն» մոդուլները:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի կառավարման էությունը, անհրաժեշտությունը և սկզբունքները, 2) վերլուծի կազմակերպության ներքին և արտաքին միջավայրերը, 3) ներկայացնի կառավարման հիմնական գործառույթները, 4) ներկայացնի հաղորդակցման դերը կառավարման գործընթացում, 5) ներկայացնի կառավարչական որոշումները, 6) ներկայացնի կոնֆլիկտների և սթրեսի կառավարումը, 7) ներկայացնի իշխանության և առաջնորդման էությունը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել կառավարման էությունը, անհրաժեշտությունը և սկզբունքները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է կառավարման էությունն ու նշանակությունը կազմակերպության նպատակների և խնդիրների լուծման գործում, 2) ներկայացնում է կառավարման տեսությունները և զարգացման փուլերը, 3) նկարագրում է կառավարման հիմնական սկզբունքները, 4) ներկայացնում է կառավարման մակարդակների առանձնահատկությունները, 5) սահմանում է կազմակերպության ստորին մակարդակների գործունեության նպատակը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստի

	միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կառավարման էության և զարգացման փուլերի, կառավարման տեսությունների և հիմնական սկզբունքների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • կառավարման անհրաժեշտությունը, էությունը և զարգացման փուլերը, • կառավարման տեսության դասական դպրոցները և կառավարչական մտքի զարգացումը (գիտական կառավարման դպրոց, վարչական դպրոց, մարդկային հարաբերությունների և վարքաբանական գիտությունների դպրոց, քանակական մոտեցում) • կառավարման սինթետիկ՝ համադրման տեսությունները. համակարգային մոտեցում (բնական և արհեստական համակարգ, բաց և փակ համակարգ, կայուն և ոչ կայուն համակարգ) և իրավիճակային մոտեցում, • կառավարման հիմնական սկզբունքները (աշխատանքի բաժանում, հեղինակություն և պատասխանատվություն, կարգապահություն, միանձնյա ղեկավարում և այլն), • որպես կառավարման համակարգ կազմակերպությունների ձևերը (ձևական և ոչ ձևական կազմակերպություններ), աշխատանքի ուղղահայաց բաժանման արդյունքում առաջացող կառավարման մակարդակները, դրանց առանձնահատկությունները, ղեկավար մարմնի դասակարգումը՝ տեխնիկական կամ ստորին, կառավարչական կամ միջին և ինստիտուցիոնալ կամ բարձր, • կազմակերպության ստորին մակարդակների գործունեության նպատակը և կարևորությունը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 2 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Վերլուծել կազմակերպության ներքին և արտաքին միջավայրերը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է կազմակերպության ներքին միջավայրի ենթահամակարգերը և տարրերը,

	2) ներկայացնում է կազմակերպության արտաքին միջավայրի բնութագիրը և տարրերը, 3) իրականացնում է ներքին և արտաքին միջավայրի վերլուծություն:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և իրավիճակային խնդիրների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կազմակերպության ներքին և արտաքին միջավայրի տարրերի և դրանց վերլուծության հիմնական նպատակի վերաբերյալ: Իրավիճակային խնդիրների միջոցով ստուգվում է տրված իրավիճակում ուսանողի կողմից կազմակերպության ներքին կամ արտաքին միջավայրի տարրերի բացահայտման և վերլուծության կարողությունը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • կազմակերպության ներքին միջավայրի հիմնական ենթահամակարգերը (նպատակներ, կառուցվածք, խնդիրներ, տեխնոլոգիաներ և մարդկային ռեսուրսներ), • կազմակերպության արտաքին միջավայրի ընդհանուր բնութագիրը, • ուղղակի ներգործության արտաքին միջավայր (մատակարարներ, մրցակիցներ, պետական կարգավորման մարմիններ, աշխատանքի շուկա, սպառողները), • անուղղակի ներգործության արտաքին միջավայր (տնտեսական իրավիճակ, քաղաքական, սոցիալական, կրթական, միջազգային գործոններ, գիտատեխնիկական զարգացման մակարդակ), • ներքին և արտաքին միջավայրերի վերլուծության հիմնական նպատակը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կողմնորոշվում իրավիճակային խնդրի ժամանակ:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, գունավոր սահիկներ, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 2 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել կառավարման հիմնական գործառույթները
Կատարման չափանիշներ	1) թվարկում է կառավարման գործառույթները,

	2) ներկայացնում է պլանավորումը որպես կառավարման գործառույթ, 3) ներկայացնում է կազմակերպումը որպես կառավարման գործառույթ, 4) ներկայացնում է մոտիվացիան որպես կառավարման գործառույթ, 5) ներկայացնում է վերահսկողությունը որպես կառավարման գործառույթ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և իրավիճակային խնդիրների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կառավարման գործընթացի էության և տարրերի, կառավարման գործառույթների վերաբերյալ: Իրավիճակային խնդիրների միջոցով ստուգվում է տրված իրավիճակում ուսանողի կողմից կառավարման գործառույթներից որևէ մեկի կամ մի քանիսի կիրառման կարողությունը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • կառավարման գործընթացի էությունը և տարրերը (բովանդակային, կազմակերպական և տեխնոլոգիական), • կառավարման գործառույթները (պլանավորում, կազմակերպում, մոտիվացիա և վերահսկողություն), • պլանավորումը որպես կառավարման գործառույթ (պլանավորման էությունը և խնդիրները, պլանավորման փուլերը և մակարդակները), • կազմակերպումը որպես կառավարման գործառույթ (կազմակերպման գործառույթի էությունը, կազմակերպական կառուցվածքներ, դրանց ձևավորման տարրերը (լիազորություններ և պատասխանատվություն), կազմակերպական կառուցվածքի տեսակները), • մոտիվացիան որպես կառավարման գործառույթ (մոտիվացիայի էությունը, տեսությունները՝ մասլոուի պահանջմունքների բուրգ, հերցբերգի «հիգիենիկ-մոտիվացիոն» տեսություն, սպասելիքների տեսություն, արդարացիության տեսություն և այլն) • վերահսկողությունը որպես կառավարման գործառույթ (վերահսկողության անհրաժեշտությունը, նախնական, ընթացիկ և եզրափակիչ վերահսկողություն), • վերահսկողության հիմնական փուլերը՝ չափանիշների/ստանդարտների մշակում, փաստացի ձեռքբերված արդյունքների համադրում սահմանված չափանիշների հետ, ճշգրտող գործողությունների իրականացում:

	Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կողմնորոշվում իրավիճակային խնդրի դեպքում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական, մեթոդական և ցուցադրական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել հաղորդակցման դերը կառավարման գործընթացում
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հաղորդակցման էությունը և դերը կառավարման գործընթացում, 2) ներկայացնում է հաղորդակցման տեսակները և գործընթացի փուլերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա և իրավիճակային խնդիրների միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կառավարման գործընթացում հաղորդակցման դերի, տեսակների և գործընթացի փուլերի վերաբերյալ: Իրավիճակային խնդիրների միջոցով ստուգվում է կառավարման գործընթացում ի հայտ եկող հիմնախնդիրների դեպքում ուսանողի հաղորդակցման կարողությունը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • հաղորդակցումը կառավարման համակարգում (տեղեկության ստացում, մշակում, վերլուծություն և գնահատում, որոշումների ընդունում, արտաքին և ներքին տեղեկատվություն), • հաղորդակցման տեսակները (ուղղահայաց հաղորդակցություն՝ վարընթաց և վերընթաց, հորիզոնական հաղորդակցություն), • հաղորդակցման գործընթացի փուլերը (գաղափարի ծնունդ, կողավորում և կապուղու ընտրություն, հաղորդում՝ տեղեկության փոխանցում, ընդունում և վերծանում կամ ապակողավորում), • միջանձնային հաղորդակցում, • կազմակերպական հաղորդակցում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում

	առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կողմնորոշվում իրավիճակային խնդրի դեպքում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական, մեթոդական և ցուցադրական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 2 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 5	Ներկայացնել կառավարչական որոշումները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է կառավարչական որոշումների էությունը, 2) ներկայացնում է կառավարչական որոշումների դասակարգման հատկանիշները և թվարկում որոշումների տեսակները, 3) ներկայացնում է որոշումների ընդունման վրա ազդող գործոնները, 4) թվարկում է որոշումների ընդունման փուլերը և մեթոդները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և իրավիճակային խնդիրների միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կառավարչական որոշումների էության, դասակարգման հատկանիշների և որոշումների տեսակների, որոշումների ընդունման վրա ազդող գործոնների և փուլերի վերաբերյալ: Իրավիճակային խնդիրների միջոցով ստուգվում է տվյալ իրավիճակում ուսանողի կողմից հիմնախնդրի ախտորոշման և ձևակերպման կարողությունը, այլընտրանքային որոշումների բացահայտման և գնահատման կարողությունը և որևէ մեկ այլընտրանքի ընդունման և հիմնավորման կարողությունը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • կառավարչական որոշումների էությունը կառավարման գործընթացում, • կառավարչական որոշումների դասակարգումն ըստ տարբեր չափանիշների (ըստ ներազդեցության մասշտաբի (ընդհանուր, մասնավոր), ըստ նպատակների բնույթի (ռազմավարական, մարտավարական և ընթացիկ), ըստ որոշումների ընդունման (միանձնյա, կոլեգիալ, մասնակցային), ըստ գործողությունների ոլորտի (տնտեսական, սոցիալական, կազմակերպական և այլ) և ըստ ժամանակի (երկարաժամկետ, միջնաժամկետ և կարճաժամկետ)),

	- որոշումների ընդունման վրա ազդող գործոնները (անհրաժեշտ տեղեկությունների առկայությունը և ծավալը՝ ամբողջական, մասնակի կամ տեղեկությունների բացակայություն, որոշումների ընդունման գործընթացի կազմակերպման ձևը՝ միանձնյա, կոլեգիալ, մասնակցային, որոշումների մշակման համար նախատեսվող ժամանակը), - որոշումների ընդունման փուլերը. հիմնախնդրի ախտորոշում և ձևակերպում, որոշումների ընդունման սահմանափակումների և չափանիշների ձևակերպում, այլընտրանքների բացահայտում, այլընտրանքների գնահատում, դրանցից որևէ մեկի ընտրություն և որոշման իրագործման կազմակերպում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կողմնորոշվում իրավիճակային խնդրի դեպքում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական, մեթոդական և ցուցադրական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 6	Ներկայացնել կոնֆլիկտների և սթրեսի կառավարումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է կոնֆլիկտի էությունը, տեսակները և առաջացման պատճառները, 2) ներկայացնում է կոնֆլիկտների կառավարման եղանակներն ու դրանց ձևերը, 3) ներկայացնում է սթրեսի էությունը և առաջացման պատճառները, 4) ներկայացնում է սթրեսի կառավարման ձևերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և իրավիճակային խնդիրների միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կոնֆլիկտների և սթրեսի առաջացման պատճառների, ձևերի, դրանց կառավարման և կարգավորման մեթոդների վերաբերյալ: Իրավիճակային խնդիրների միջոցով ստուգվում է տվյալ իրավիճակում ուսանողի կողմից կոնֆլիկտի ճանաչման և առաջացման պատճառների բացահայտման կարողությունը, կոնֆլիկտի կառավարման լավագույն մեթոդի ընտրության և հիմնավորման կարողությունը:

	Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • կոնֆլիկտի էությունը, կոնֆլիկտի տեսակները՝ կառուցողական կամ ֆունկցիոնալ և ոչ կառուցողական կամ դիսֆունկցիոնալ, • կազմակերպությունում կոնֆլիկտների առաջացման պատճառները. սահմանափակ ռեսուրսներ, խնդիրների փոխկախվածություն, նպատակների, արժեքների, հայացքների ընկալման տարբերություններ, համոզմունքների տարբերություն, հաղորդակցման անբավարար մակարդակ, • կոնֆլիկտների հիմնական ձևերը՝ ներանձնային, միջանձնային, անձի և խմբի միջև, միջխմբային, • կոնֆլիկտների կառավարման հիմնական մեթոդները. կառուցվածքային՝ աշխատանքի նկատմամբ պահանջների հստակեցումը, ընդհանուր աշխատակարգի մշակումը, ընդհանուր նպատակների սահմանումը, պարզևատրման համակարգի մշակումը և միջանձնային՝ կոնֆլիկտից խուսափումը, համագործակցությունը, համահարթեցումը, կոնֆլիկտի լուծումը ուժի կամ հարկադրանքի միջոցով, փոխզիջումը և խնդրի լուծումը, • սթրեսի էությունը և բնույթը (ֆիզիոլոգիական, հոգեկան, սոցիալական և տեղեկատվական), • կազմակերպության շրջանակում սթրեսածին գործոնները. անբարենպաստ աշխատանքային պայմաններ, աշխատանքի կազմակերպման թերություններ, անձի պարտականությունների անհստակություն, անձի միջդերային հակասություններ, անձի կենսաոճ և ընտանեկան կյանք, սեփական զբաղմունքի նկատմամբ անձի վերաբերմունք, • սթրեսի կառավարման ձևերը. հոգեբանական ծառայություններ, «ճիշտ մարդը՝ ճիշտ տեղում» սկզբունք, առողջության ծրագրերի ներդրում, անձի ինքնակառավարում, ղեկավարի դերը կազմակերպական սթրեսի կարգավորման գործում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կողմնորոշվում իրավիճակային խնդրի դեպքում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական, մեթոդական և ցուցադրական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ,

Ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 7	Ներկայացնել իշխանության և առաջնորդման էությունը
Կատարման չափանիշներ	1) բնորոշում է իշխանություն և առաջնորդում հասկացությունները, 2) թվարկում է իշխանության տեսակները, 3) ներկայացնում է առաջնորդման ոճերը, 4) թվարկում է առաջնորդման տեսությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները իշխանության և առաջնորդման, դրանց ձևերի և ոճերի վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • իշխանություն և առաջնորդում հասկացությունները, դրանց հիմնական բնութագրիչները, • իշխանության հիմնական ձևերը. հարկադրանքի վրա հիմնված, խրախուսման վրա հիմնված, օրինակի վրա հիմնված, փորձագիտական իշխանություն, օրինական իշխանություն, • առաջնորդման հիմնական ոճեր, ավտորիտար, ժողովրդավարական կամ մասնակցային, ազատական/լիբերալ կամ անիշխանական/անարխիական ոճեր, դրանց բնութագրումը, • առաջնորդման տեսություններ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, գունավոր սահիկներ, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ-5-22-004
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ֆինանսական վերլուծության մեթոդների և

	գործիքակազմի վերաբերյալ և ֆինանսական հաշվարկներ անելու համար անհրաժեշտ կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 20 ժամ գործնական աշխատանք՝ 34 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար նախնական մասնագիտական գիտելիքներ անհրաժեշտ չեն:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի ֆինանսական մաթեմատիկայի առարկան, 2) ներկայացնի տոկոսների հաշվարկման մեթոդները, 3) ներկայացնի ֆինանսական հոսքերը, դրանց գնահատումը և վերլուծությունը, 4) կատարի վարկային գործառնությունների հաշվարկներ, 5) ներկայացնի ֆինանսավարկային գործառնությունների եկամտաբերությունը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել ֆինանսական մաթեմատիկայի առարկան
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ֆինանսական մաթեմատիկայի առարկան և թվարկում հիմնական խնդիրները, 2) թվարկում է ֆինանսական գործառնությունների տեսակները և բնութագրում դրանք, 3) ներկայացնում է ֆինանսական հաշվարկների դասակարգման մեթոդները, 4) ներկայացնում է ֆինանսական հաշվարկներում կիրառվող հիմնական հասկացությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ֆինանսական մաթեմատիկայի առարկայի, հիմնական խնդիրների և հասկացությունների, ֆինանսական գործառնությունների տեսակների և ֆինանսական հաշվարկների դասակարգման վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ֆինանսական մաթեմատիկայի ուսումնասիրության առարկան, զարգացման հիմնական փուլերը և խնդիրները

	(ֆինանսական գործառնությունների արդյունավետության վերլուծություն, ֆինանսական գործառնությունների օպտիմիզացիա, ֆինանսական գործառնությունների պլանավորում, ֆինանսական գործառնությունների համեմատություն), • ֆինանսական գործառնությունների տեսակներն ըստ եկամուտի աղբյուրի քանակի, ըստ ժամանակի մեջ դրամական գումարի բաշխման բնույթի, ըստ եկամուտի ստացման ձևի, • ֆինանսական հաշվարկների դասակարգման մեթոդները. դասական ֆինանսական մաթեմատիկական որոշակիության պայմաններում, դասական ֆինանսական մաթեմատիկական անորոշությունների պայմաններում, ժամանակակից ստոխաստիկ ֆինանսական մաթեմատիկա, • ֆինանսական հաշվարկներում կիրառվող հիմնական հասկացությունները. ժամանակը ֆինանսական հաշվարկներում, ընթացիկ արժեք, ապագա արժեք, կապիտալացում և դիսկոնավորում, տոկոսադրույք և զեղչատոկոս և այլ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել տոկոսների հաշվարկման մեթոդները
Կատարման չափանիշներ	1) կատարում է պարզ տոկոսադրույքով տոկոսների հաշվարկ, 2) կատարում է բարդ տոկոսադրույքով տոկոսների հաշվարկ, 3) կատարում է մաթեմատիկական դիսկոնտացում, 4) կատարում է դիսկոնտային վարկի մարման և մասնակի մարման հաշվարկներ, 5) ներկայացնում է փողի ժամանակային արժեքը և ֆինանսական համարժեքության սկզբունքը, 6) ներկայացնում է անվանական և էֆեկտիվ տոկոսադրույքները և դրանց միջև կապը:

Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները պարզ և բարդ տոկոսային հաշվարկների, դիսկոնտացման, փողի ժամանակային արժեքի, անվանական և էֆեկտիվ տոկոսադրույքների վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքով պահանջվում է կատարել հաշվարկներ պարզ և բարդ տոկոսադրույքներով, կատարել դիսկոնտային վարկի մարման հաշվարկներ, հաշվարկել փողի ժամանակային արժեքը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • պարզ տոկոսադրույք և պարզ տոկոսային հաշվարկներ, կապիտալի աճեցման օրենքը պարզ դրույքի դեպքում, • բարդ տոկոսադրույք, տոկոսների կապիտալացում, կապիտալի աճեցման օրենքը բարդ դրույքի դեպքում, • դիսկոնտացում. մաթեմատիկական և առևտրային, • դիսկոնտային վարկի մարման և մասնակի մարման հաշվարկներ, • փողի ժամանակային արժեք և ֆինանսական համարժեքության սկզբունք, • անվանական և էֆեկտիվ տոկոսադրույքներ, դրանց միջև կապը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, մեթոդական ցուցումներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել ֆինանսական հոսքերը, դրանց գնահատումը և վերլուծությունը
Կատարման չափանիշներ	1) կատարում է վարկերի մարման և մասնակի մարման հաշվարկներ, 2) կատարում է ավանդային գործառնությունների արժեքի հաշվարկներ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ֆինանսական հոսքերի, դրանց գնահատման և վերլուծության վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքի միջոցով պահանջվում է հաշվարկել ավանդային կամ

	վարկային գործառնությունների ֆինանսական հոսքերը պարզ և բարդ տոկոսադրույքի դեպքում: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • վարկերի մարումը և մասնակի մարման եղանակները պարզ տոկոսադրույքի դեպքում, • վարկերի մարումը և մասնակի մարման եղանակները բարդ տոկոսադրույքի դեպքում, • ավանդային գործառնություններ. ավանդների և ներդրումների միագումար մեծություն, • հաշվարկներ մեծությամբ փոփոխվող ավանդների դեպքում, • մեծությամբ փոփոխվող ավանդների միջին արժեքի հաշվարկներ, • ավանդների ընթացիկ արժեք, • հետաձգված ավանդների ընթացիկ արժեք: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, մեթոդական ցուցումներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Կատարել վարկային գործառնությունների հաշվարկներ
Կատարման չափանիշներ	1) կատարում է անուիտետների հաշվարկը բարդ տոկոսներով, 2) կատարում է երկարաժամկետ վարկերի հետ կապված հաշվարկներ, 3) կազմում է տարբեր տեսակի վարկերի տարբեր եղանակներով մարման պլանները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները վարկային գործառնությունների, անուիտետային մարման, տարատեսակ վարկերի մարման հաշվարկների վերաբերյալ: Առաջադրանքների միջոցով պահանջվում է կատարել վարկային գործառնությունների մարումների հաշվարկներ, կազմել տարբեր տեսակի վարկերի մարման ժամանակացույցեր:

	Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. - վարկային գործառնություններ. վարկերի անուփոփոխային մարում, անուփոփոխ, - վարկի մարման ընթացքում պարտքի դիմաց վճարումների և տոկոսների հաշվարկներ. մարման ժամանակացույցի կազմում, - հիպոթեքային վարկի մարման հաշվարկներ, - սպառողական վարկի մարման սպասարկում. սովորական սպառողական վարկ, սպառողական վարկ նախնական վճարումով, - պարտքի մնացորդի հաշվարկներ տարբեր դեպքերում. մասնակներով հատկացվող փոխառության հատկացված մասի մեծության հաշվարկ, պարտքի մնացորդի հաշվարկ, պարտքի մնացորդի հաշվարկման ընդհանուր եղանակ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, մեթոդական ցուցումներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 5	Ներկայացնել ֆինանսավարկային գործառնությունների եկամտաբերությունը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ֆինանսավարկային գործառնությունների արդյունավետության չափը, 2) կատարում է ֆինանսավարկային գործառնությունների եկամտաբերության հաշվարկ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները պարզ և բարդ տոկոսների դեպքում ֆինանսավարկային գործառնությունների եկամտաբերությունների հաշվարկի վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքով պահանջվում է կատարել տարբեր ֆինանսավարկային գործառնությունների եկամտաբերության հաշվարկներ:

	Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ֆինանսավարկային գործառնության արդյունավետության չափ, • եկամտաբերությունը պարզ և բարդ տոկոսների դեպքում, • ընթացիկ, լրիվ և ակնթարթային եկամտաբերություններ, • ֆինանսավարկային գործառնության եկամտաբերության հաշվարկը ընդհանուր դեպքում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, մեթոդական ցուցումներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՖԻՆԱՆՍՆԵՐ ԵՎ ՎԱՐԿ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-005
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ֆինանսական համակարգի, ինստիտուտների, ֆինանսական շուկաների, պետական բյուջեի, ինչպես նաև վարկերի և բանկային գործառնությունների վերաբերյալ և դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 48 ժամ գործնական աշխատանք՝ 24 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀՀ-5-22-001 «Տնտեսագիտության տեսություն» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի ֆինանսական համակարգի դերը, 2) ներկայացնի պետական և տեղական ֆինանսները,

	3) ներկայացնի կազմակերպության ֆինանսների էությունը, 4) ներկայացնի կազմակերպության ֆինանսների էությունը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել ֆինանսական համակարգի դերը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ֆինանսների առաջացման նախադրյալները, էությունը և գործառույթները, 2) ներկայացնում է ֆինանսական համակարգի օղակները, 3) ներկայացնում է ֆինանսական շուկաների էությունը, հատվածները և գործառույթները, 4) թվարկում է ֆինանսական գործիքները և բնութագրում դրանք, 5) թվարկում է ֆինանսական ինստիտուտները, բնութագրում դրանք և ներկայացնում դրանց գործառույթները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ֆինանսների առաջացման նախադրյալների, գործառույթների, ֆինանսական համակարգի օղակների, շուկաների և գործիքների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ֆինանսների դերը և առաջացման նախադրյալները, • ֆինանսների զարգացման փուլերը. քեյնսյան և նոր դասականների տեսություններ, • ֆինանսների բաշխման և վերահսկողության գործառույթները, • բաշխման գործառույթի փուլերը (նախնական բաշխում, բաշխում, վերաբաշխում), • վերաբաշխման գործառույթը մակրո և միկրոտնտեսական մակարդակներում, • կենտրոնացված ֆինանսներ (պետական բյուջե, արտաբյուջետային հիմնադրամ, պետական վարկ), ապակենտրոնացված ֆինանսներ (ֆինանսական միջոնրդների ֆինանսներ, կազմակերպության ֆինանսներ), • ֆինանսական շուկայի էությունը, հատվածները և գործառույթները, • դրամական շուկա, ֆինանսական գործիքներ և մասնակիցներ, • կապիտալի շուկա, ֆինանսական գործիքներ և մասնակիցներ,

	• արժեթղթերի շուկա, հատվածները (պետական պարտատոմսեր, կորպորատիվ արժեթղթեր) և գործառույթներ, • ֆինանսական ինստիտուտների ընդհանուր բնութագիրը, • բանկեր, ապահովագրական ընկերություններ, ներդրումային ընկերություններ, վճարահաշվարկային կազմակերպություններ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել պետական և տեղական ֆինանսները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է բյուջետային համակարգը, բյուջեի էությունը և դերը ֆինանսական համակարգում, 2) ներկայացնում է պետական բյուջեի դերը բյուջետային համակարգում, 3) ներկայացնում է պետական բյուջեի եկամուտների կազմը և ծախսերի հիմնական ուղղությունները, 4) ներկայացնում է համայնքների բյուջեի դերը տեղական ինքնակառավարման ոլորտում, 5) ներկայացնում է բյուջեի պլանավորման խնդիրները և կազմակերպման գործընթացի փուլերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները բյուջետային համակարգի տարրերի, պետական և համայնքային բյուջեների, դրանց եկամուտների կազմի և ծախսերի ուղղությունների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • բյուջեի էությունը և սոցիալ տնտեսական նշանակությունը, • բյուջետային համակարգի կառուցվածքը՝ պետական և համայնքների բյուջե, • պետական բյուջեի դերը բյուջետային համակարգում, • պետական բյուջեի եկամուտների կազմը (հարկային եկամուտներ, պետական տուրքեր, պաշտոնական

	դրամաշնորհներ և այլ եկամուտներ), • պետական բյուջեի ծախսերի հիմնական ուղղությունները (առողջապահություն, կրթություն, սոցիալական ապահովություն, պաշտպանության, հասարակական կարգի պահպանման և ազգային անվտանգության ծախսեր, տնտեսության ճյուղերին ուղղվող ծախսեր, համայնքների բյուջեներին պետբյուջեից տրվող հատկացումներ, պետական պարտքի սպասարկում, ընդհանուր բնույթի պետական ծառայության ծախսեր, պահուստային ֆոնդ), • պետական բյուջեի ավելցուկ կամ պակասուրդ, • համայնքների բյուջեի դերը տեղական ինքնակառավարման ոլորտում, • համայնքների բյուջեների կառուցվածքը՝ վարչական բյուջե, ֆոնդային բյուջե, դրանցից յուրաքանչյուրի եկամուտների կազմը և ծախսերի ուղղությունները, • բյուջետային գործընթացի կազմակերպման փուլերը (պլանավորում, հաստատում, իրականացում և վերահսկողություն): Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում թեստային աշխատանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել կազմակերպության ֆինանսների էությունը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է կազմակերպության ֆինանսական հարաբերությունները և դրանց կազմակերպման առանձնահատկությունները, 2) ներկայացնում է կազմակերպությունների ֆինանսների գործառույթները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կազմակերպությունների ֆինանսների էության,

	գործառույթների և հիմնական տարրերի վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. - կազմակերպության ֆինանսական հարաբերությունները, ֆինանսների կազմակերպման սկզբունքները և գործառույթները, - կազմակերպության դրամական ծախսերը (դրանց դասակարգումը, արտադրանքի արտադրության և իրացման ծախսումները, գործառնական լծակ, շահութաբերության շեմ, ֆինանսական կայունության պաշար), - արտադրանքի իրացումից հասույթ և շահույթ («գործառնական հասույթ» հասկացությունը, շահույթի տնտեսական բովանդակությունը, պլանավորումը և բաշխումը), - կազմակերպության շրջանառու կապիտալը (շրջանառու կապիտալի տնտեսական բովանդակությունը, կազմն ու կառուցվածքը, ֆինանսական կառավարումը), - կազմակերպության հիմնական կապիտալը (ներդրումները որպես հիմնական կապիտալի ձևավորման աղբյուր, կապիտալ ներդրումների ֆինանսավորման աղբյուրներն ու մեթոդները): Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, թեստային աշխատանքը ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել բանկային համակարգի հիմնական գործառույթները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է վարկերի էությունը, գործառույթները և հիմնական տեսակները, 2) ներկայացնում է բանկային համակարգի կառուցվածքն ու գործառույթները, 3) ներկայացնում է կենտրոնական բանկի խնդիրները և դերը ֆինանսական համակարգում, 4) թվարկում է կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության իրականացման գործիքները, 5) ներկայացնում է ֆինանսական ռիսկերի էությունը և դասակարգման առանձնահատկությունները,

	6) թվարկում է ֆինանսական հիմնական դիսկերը և բնութագրում դրանք, 7) թվարկում է բանկային գործունեության կարգավորման հիմնական տնտեսական նորմատիվները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի և թեստի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կազմակերպությունների բանկային համակարգի, վերջինիս հիմնական խնդիրների և գործառույթների, ֆինանսական գործառնությունների և դիսկերի վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • վարկերի էությունը, գործառույթները և հիմնական տեսակները (առևտրային, բանկային, սպառողական, պետական վարկեր), • բանկային համակարգի կառուցվածքը (կենտրոնական բանկ, առևտրային բանկեր, վարկային կազմակերպություններ), առևտրային բանկերի դերը որպես ֆինանսական միջնորդ, դրանց հիմնական գործառույթները, • կենտրոնական բանկի հիմնական նպատակները (գների կայունության և ֆինանսական կայունության ապահովում), այլ նպատակներն ու գործառույթները, • դրամավարկային քաղաքականության իրականացման գործիքները (ուղղակի և անուղղակի գործիքներ), • առևտրային բանկերի պասիվային գործառնությունները (սեփական միջոցների ձևավորումն ու կառավարումը, ներգրավված միջոցներ), • առևտրային բանկերի ակտիվային գործառնությունները (վարկային և ներդրումային գործառնություններ), • ֆինանսական դիսկերի էությունը և դասակարգումը, • ֆինանսական դիսկերի հիմնական տեսակները (վարկային, իրացվելիության, շուկայական, գործառնական), • բանկային գործունեության հիմնական տնտեսական նորմատիվների էությունը (կանոնադրական կապիտալի և ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափը, կապիտալի համարժեքության, իրացվելիության, մեկ փոխառուի և խոշոր փոխառուների գծով առավելագույն դիսկի չափը, պարտադիր պահուստավորման և արտարժույթի տնօրինման նորմատիվները): Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում

	առաջադրված հարցերին, թեստային աշխատանքը ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 16 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ 5-22-006
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել հաշվապահական հաշվառման դերի, նշանակության և ֆինանսատնտեսական գործունեության ոլորտում կիրառվող հիմնական հասկացությունների, ինչպես նաև ոլորտը կարգավորող իրավական ակտերի հիմնական պահանջների վերաբերյալ գիտելիքներ:
Մոդուլի տևողությունը	90 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 44 ժամ գործնական աշխատանք՝ 46 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀՀ-5-22-001 «Տնտեսագիտության տեսություն» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի հաշվապահական հաշվառման նշանակությունը տնտեսական գործունեության մեջ, 2) ներկայացնի «ֆինանսական վիճակի մասին» և «ֆինանսական արդյունքի մասին» հաշվետվությունների կառուցվածքը, 3) ներկայացնի հաշվապահական հաշիվները և գործառնությունների գրանցումը, 4) ներկայացնի ակտիվների և պարտավորությունների դասակարգումը, 5) ներկայացնի փաստաթղթավորումը և գույքագրումը, 6) ներկայացնի հաշվապահական հաշվառման ոլորտը կարգավորող իրավական ակտերը և դրանց հիմնական սկզբունքները,

	7) ներկայացնի ֆինանսական հաշվետվությունների տարրերի ճանաչումն ու չափումը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել հաշվապահական հաշվառման նշանակությունը տնտեսական գործունեության մեջ
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հաշվապահական հաշվառման էվոլյուցիան՝ պարզագույն հաշվառումից մինչև գիտություն, 2) ներկայացնում է հաշվապահական հաշվառման՝ որպես տեղեկատվական համակարգի էությունը, խնդիրներն ու նպատակը, 3) ներկայացնում է կազմակերպությունների միջոցները և դրանց աղբյուրները, ինչպես նաև դրանց հավասարությունը, 4) ներկայացնում է հաշվապահական հաշվառման առարկան և մեթոդը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները տնտեսական գործունեության մեջ հաշվապահական հաշվառման նշանակության վերաբերյալ: Գործնական հանձնարարությունների միջոցով պահանջվում է տարանջատել հաշվապահական հաշվառմանը վերաբերվող տեղեկությունը կազմակերպության այլ տեղեկություններից, հանձնարարվում է կազմել պարզագույն հաշվեկշիռ ունեցվածքի և դրանց գոյացման աղբյուրների մոդելով: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • միակի գրանցումից անցումը կրկնակի գրանցման և հաշվապահական հաշվեկշռի կազմմանը, • հաշվապահական հաշվառումը որպես ճիշտ և հասկանալի տեղեկատվության ստացման և որոշակի նպատակով դրա օգտագործման համակարգը, • կազմակերպության ունեցվածքը, դրանք ձևավորող անձանց պարտքը, • ունեցվածքի և պարտքերի հավասարությունը, սեփական և պարտքային գոյացման աղբյուրներ, • ակտիվների, սեփական կապիտալի և պարտավորությունների վիճակն ու շարժը, եկամուտներն ու ծախսը, • հաշվապահական հաշվառման ուսումնասիրության եղանակների ամբողջությունը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում

	առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական հանձնարարությունը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել «Ֆինանսական վիճակի մասին» և «Ֆինանսական արդյունքի մասին» հաշվետվությունների կառուցվածքը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության կառուցվածքը և տարրերը, 2) ներկայացնում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում տեղի ունեցող փոփոխությունները, 3) ներկայացնում է ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության կառուցվածքը և տարրերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ֆինանսական վիճակի ու արդյունքի հաշվետվությունների կառուցվածքի և տարրերի վերաբերյալ: Գործնական հանձնարարությունների ընթացքում ուսանողին հանձնարարվում է կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռ ակտիվների և պասիվների մոդելով, ներկայացնել փոփոխությունների օրինակներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ակտիվների, սեփական կապիտալի և պարտավորությունների վիճակը որևէ պահի դրությամբ, • ակտիվային, ակտիվապասիվային ավելացումով, ակտիվապասիվային նվազեցումով և պասիվային փոփոխություններ, • ակտիվների և պարտավորությունների տարբերակումը ընթացիկի և ոչ ընթացիկի, • եկամուտներ և ծախսեր, շահույթ (վնաս): Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և գործնական հանձնարարությունները ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, մեթոդական հանձնարարականներ:

Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել հաշվապահական հաշիվները և գործառնությունների գրանցումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հաշվապահական հաշիվները և հաշվային պլանը, 2) ներկայացնում է կրկնակի գրանցման եղանակը և հաշիվներում գրանցումը, 3) ներկայացնում է շրջանառության տեղեկագիրը, 4) ներկայացնում է սինթետիկ և անալիտիկ հաշվառումը, 5) ներկայացնում է արտահաշվեկշռային հոդվածները և իրականացնում դրանց հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կրկնակի գրանցման եղանակների և հաշիվների թղթակցության, սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվների միջև կապի, արտահաշվեկշռային հոդվածների վերաբերյալ: Գործնական հանձնարարությունների միջոցով ուսանողին հանձնարարվում է կազմել T-աձև հաշիվներ և շրջանառության տեղեկագիր, իրականացնել հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • հաշվապահական հաշիվների դասակարգումն ըստ հաշվի մնացորդի արտացոլման եղանակի, տեղեկատվության ընդգրկման և արտացոլման ծավալների, ըստ հաշվառման նպատակի և ըստ ձևի, • գործառնությունների հաշվապահական ձևակերպումներ և T-աձև հաշիվներ, • պարզ և շախմատային շրջանառության տեղեկագրեր, կապը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության հետ, • սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվներում հաշվառումը և հաշվառման չափիչները, • արտահաշվեկշռային հոդվածների ընդհանուր նկարագիրը, • արտահաշվեկշռային հաշիվները և հաշվառումը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:

Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, մեթոդական հանձնարարականներ, հաշիվների և տեղեկագրերի նմուշներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել ակտիվների և պարտավորությունների դասակարգումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ակտիվների դասակարգումը՝ ըստ գործառնական փուլի մասնակցության, ըստ ժամկետայնության և ըստ ֆիզիկական սուբստանցիայի, 2) ներկայացնում է պարտավորությունների դասակարգումը՝ ըստ գործառնական փուլի մասնակցության, ըստ ժամկետայնության և ըստ բնույթի, 3) ներկայացնում է ակտիվների և պարտավորությունների հաշվառումը՝ ըստ հաշվային պլանի դասերի:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ակտիվների և պարտավորությունների դասակարգման, գործառնական փուլի, երկարաժամկետի և կարճաժամկետի «սահմանագծի» վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքների միջոցով պահանջվում է իրականացնել հաշվապահական ձևակերպումներ, պարտավորությունների երկարաժամկետ և կարճաժամկետ մասերի տեղափոխումների ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ոչ ընթացիկ ակտիվներ և ընթացիկ ակտիվներ, • շոշափելի (նյութական) և ոչ շոշափելի (ոչ նյութական, ֆինանսական) ակտիվներ, • ոչ ընթացիկ պարտավորություններ և ընթացիկ պարտավորություններ, • երկարաժամկետ պարտավորություններ և կարճաժամկետ պարտավորություններ, • ֆինանսական պարտավորություններ և ոչ ֆինանսական պարտավորություններ, • ակտիվների դասեր և խմբեր, • պարտավորությունների դասեր և խմբեր: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է

	կատարում բոլոր գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 5	Ներկայացնել փաստաթղթավորումը և գույքագրումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է գործարքների փաստաթղթավորումը և փաստաթղթաշրջանառության համակարգը, 2) ներկայացնում է փաստաթղթերի դասակարգումը, վավերապայմանները, 3) ներկայացնում է գույքագրման պահանջները և կարգը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները փաստաթղթերի դասակարգման, սկզբնական հաշվառման փաստաթղթերի պարտադիր վավերապայմանների, դրանց ստուգման, ինչպես նաև գույքագրման, դրանց տեսակների և փաստաթղթավորման վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • փաստաթղթային հաշվառում՝ սկզբնական հաշվառման փաստաթղթեր և հաշվապահական հաշվառման գրանցամատյաններ, • փաստաթղթային ներկայացում՝ հաշվետվություններ և հաշվարկներ, • փաստաթղթերի դասակարգման մոտեցումներ, • փաստաթղթաշրջանառության ժամանակացույց, • սկզբնական հաշվառման փաստաթղթերի պարտադիր վավերապայմաններ, • ստորագրության իրավունքը հաշվապահական փաստաթղթերում, • սկզբնական հաշվառման փաստաթղթերի ստուգում, • պարտադիր և կամավոր գույքագրում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:

Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 6	Ներկայացնել հաշվապահական հաշվառման ոլորտը կարգավորող իրավական ակտերը և դրանց հիմնական սկզբունքները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է քաղաքացիաիրավական հարաբերություններում սահմանված օրենսդրական դրույթների ազդեցությունը կազմակերպության ֆինանսատնտեսական գործունեության վրա, 2) ներկայացնում է աշխատանքային հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերի դրույթները, 3) ներկայացնում է հարկային հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերի դրույթները, 4) ներկայացնում է հաշվապահական հաշվառման ոլորտը կարգավորող օրենսդրության և հաշվապահության համընդհանուր ստանդարտների նպատակներն ու հիմնական սկզբունքները, 5) ներկայացնում է աուդիտորական գործունեության խնդիրներն ու սկզբունքները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հաշվապահական հաշվառման ոլորտին առնչվող հիմնական օրենսդրության սկզբունքների և կարգավորման շրջանակների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • քաղաքացիական օրենսգիրք (իրավաբանական անձինք, պայմանագրեր և գործարքներ) և հի-ում գործող կազմակերպաիրավական տեսակներով ընկերությունների մասին օրենքներ, • աշխատանքային օրենսգիրք, նպաստների մասին օրենք, • հարկային օրենսգիրք, այլ պարտադիր վճարների մասին օրենքներ, • ամբողջական ՖՀՄՍ-ներ և ՓՄԿ-ների ՖՀՄՍ, • ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներ, • հաշվապահական հաշվառման մասին հի օրենք և կազմակերպությունների դասակարգումն ըստ այդ օրենքի,

	• հանրային հատվածի հաշվապահական հաշվառում, • աուդիտորական գործունեության մասին ՀՀ օրենքը և աուդիտի միջազգային ստանդարտները: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, օրենսդրական փաստաթղթեր, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 7	Ներկայացնել ֆինանսական հաշվետվությունների տարրերի ճանաչումն ու չափումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ֆինանսական հաշվետվությունների տարրերի ճանաչումը, 2) ներկայացնում է ֆինանսական հաշվետվությունների տարրերի չափումը, 3) ներկայացնում է հաշվապահական հաշվառման գնահատումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ֆինանսական հաշվետվությունների տարրերի չափանիշների, չափման հիմունքների և հաշվապահական հաշվառման գնահատման վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ապագա տնտեսական օգուտի հավանականություն և չափման արժանահավատություն, • ակտիվների, պարտավորությունների, ծախսերի և եկամուտների ճանաչում, • սկզբնական (փաստացի) արժեք, ընթացիկ (վերականգնման) արժեք, իրացման (մարման) արժեք, ներկա արժեք, իրական արժեք, • սկզբնական չափում և հետագա չափում, • հոդվածի մեծության մոտավոր հաշվարկում և դատողություններ, • հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում փոփոխություններ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում

	առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-007
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին տալ գիտելիքներ տնտեսվարող սուբյեկտի նյութական ակտիվների, դրանց դասակարգման և կառուցվածքի վերաբերյալ, ինչպես նաև ձևավորել գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 30 ժամ գործնական աշխատանք՝ 42 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) իրականացնի հիմնական միջոցների հաշվառում, 2) իրականացնի հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվառումը և կատարի ապաճանաչումը, 3) իրականացնի պաշարների հաշվառումը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Իրականացնել հիմնական միջոցների հաշվառում
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հիմնական միջոցների սահմանումը, 2) իրականացնում է հիմնական միջոցների ճանաչումը և չափումը,

	3) թվարկում է հիմնական միջոցների դասերը և ներկայացնում հաշվառումը, 4) ներկայացնում է հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքի ձևավորման տարրերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հիմնական միջոցների ճանաչման և չափման, դրանց դասակարգման և հաշվառման, սկզբնական արժեքի ձևավորման վերաբերյալ: Առաջադրանքների միջոցով պահանջվում է կազմել հիմնական միջոցի ձեռքբերման և սկզբնական հաշվառման օրինակներ, ինչպես նաև կատարել դրանց հետ կապված հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • նյութական ակտիվի դասակարգումը որպես հիմնական միջոց, • հիմնական միջոցի ճանաչման պայմաններ, • հիմնական միջոցի չափումը սկզբնական ճանաչման պահին և դրանից հետո, • հիմնական միջոցների դասերը և հաշիվները, • օգտագործման համար մատչելի և ոչ մատչելի մաշվող հիմնական միջոցներ, չմաշվող հիմնական միջոցներ, • սկզբնական արժեքի տարրերը և չափումը, • հիմնական միջոցների ձեռքբերման, սկզբնական հաշվառման և շահագործման փաստաթղթավորումը (հաշվարկային փաստաթուղթ, ընդունման ակտ, հաշվառման գույքային քարտ, շահագործման հանձնման-ընդունման ակտ) և հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, փաստաթղթերի օրինակներ, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 14 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Իրականացնել հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվառումը և կատարել ապաճանաչումը

Կատարման չափանիշներ	1) իրականացնում է հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության գնահատումը, 2) ընտրում է մաշվածության մեթոդները և կատարում հաշվառումը, 3) կատարում է հիմնական միջոցների ապաճանաչումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի, առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հիմնական միջոցների մաշվածության և դրանց հաշվարկման մեթոդների վերաբերյալ: Առաջադրանքների միջոցով պահանջվում է ստուգել հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվարկի կարողությունը, կատարել մաշվածության և ապաճանաչման հետ կապված հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • մնացորդային արժեք և օգտակար ծառայություն, մաշվող գումար և հաշվեկշռային արժեք, • գծային մեթոդ, նվազող մնացորդի մեթոդ, օգտագործման վրա հիմնված (արդյունքի վրա հիմնված) մեթոդ, • մաշվածության հաշվառում և հաշվապահական ձևակերպումներ, • հաշվառման գնահատումներում փոփոխություններ, • հիմնական միջոցների ապաճանաչման փաստաթղթավորում (դուրսգրման ակտ) և հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, փաստաթղթերի օրինակներ, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 14 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Իրականացնել պաշարների հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է պաշարների սահմանումը և իրականացնում չափումը, 2) ներկայացնում է պաշարների ինքնարժեքի բանաձևերը,

	3) իրականացնում է պաշարների հաշվառումը, 4) կատարում է պաշարների ապաճանաչումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի, գործնական առաջադրանքի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները պաշարների ճանաչման, չափման, դրանց դասակարգման և հաշվառման, ինքնարժեքի ձևավորման վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվի կատարել պաշարների հետ կապված գործարքների հաշվապահական ձևակերպումներ, թեստերի միջոցով ընտրել ձևակերպումների ճիշտ պատասխաններ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • արտադրանք (այդ թվում՝ անավարտ), ապրանք, հումք, նյութեր, • պաշարների ինքնարժեք և ձեռքբերման ծախսումներ, ինքնարժեքում ներառվող և չներառվող ծախսումներ, • պաշարների ինքնարժեքի բանաձևեր (ամաե, միջին կշռված, կոնկրետ ինքնարժեք), • պաշարների վաճառք, օգտագործում և կորուստ, • պաշարների ձեռքբերման, սկզբնական հաշվառման և ապաճանաչման փաստաթղթավորում (հաշվարկային փաստաթուղթ, մուտքի օրդեր, ծախսագրման պահանջագիր, կորուստի արձանագրություն) և հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը և կատարում թեստային աշխատանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և ցուցադրական նյութեր, փաստաթղթերի օրինակներ, մեթոդական հանձնարարականներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 14 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՈՉ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՇՀ -5-22-008
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին տալ գիտելիքներ տնտեսվարող սուբյեկտի ոչ նյութական ակտիվների, դրանց

	դասակարգման և կառուցվածքի վերաբերյալ, ինչպես նաև ձևավորել գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 12 ժամ գործնական աշխատանք՝ 24 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՇՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) իրականացնի ոչ նյութական ակտիվների հաշվառում, 2) ներկայացնի ոչ նյութական ակտիվների գնահատումներում փոփոխությունները իրականացնի ոչ նյութական ակտիվների ապաճանաչումը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Իրականացնել ոչ նյութական ակտիվների հաշվառում
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ոչ նյութական ակտիվների սահմանումը, 2) իրականացնում է դրանց ճանաչումը և չափումը, 3) իրականացնում է ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ոչ նյութական ակտիվների ճանաչման և չափման չափանիշների, սկզբնական արժեքի տարրերի, ամորտիզացիայի հաշվարկման մեթոդների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվի կատարել ամորտիզացիայի հաշվարկում և տալ դրանց հաշվապահական ձևակերպումները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ֆիզիկական սուբստանցիա, որոշելիություն, վերահսկողություն, ապագա տնտեսական օգուտներ, • ճանաչում, սկզբնական չափում և չափում ճանաչումից հետո,

	• առանձին ձեռքբերում, • ամորտիզացվող գումար, օգտակար ծառայություն և մնացորդային արժեք, • ամորտիզացիայի գծային նվազող մնացորդի մեթոդ, արտադրանքի միավորների մեթոդ, • ամորտիզացիայի հաշվարկում և հաշվառում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 12 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել ոչ նյութական ակտիվների գնահատումներում փոփոխությունները և իրականացնել ոչ նյութական ակտիվների ապաճանաչումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ոչ նյութական ակտիվների գնահատումներում փոփոխությունները, 2) կատարում է ոչ նյութական ակտիվների ապաճանաչումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ոչ նյութական ակտիվների գնահատումներում փոփոխությունների վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքի միջոցով պահանջվում է կատարել ոչ նյութական ակտիվների հաշվապահական ձևակերպումները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • մնացորդային արժեքի, ամորտիզացիայի մեթոդի և օգտակար ծառայության վերանայումները, • ոչ նյութական ակտիվների ապաճանաչումից առաջացող արդյունքի ճանաչումը շահույթում կամ վնասում, • ոչ նյութական ակտիվների ապաճանաչման հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում առաջադրանքը:

Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 12 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ, ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԴԵՔԻՏՈՐԱԿԱՆ ԵՎ ԿՐԵԴԻՏՈՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏՔԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-009
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել դրամական միջոցների, դեքիտորական և կրեդիտորական պարտքերի դասակարգման և հաշվառման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 18 ժամ գործնական աշխատանք՝ 36 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) իրականացնի դրամական միջոցների հաշվառում, 2) իրականացնի առևտրական դեքիտորական և կրեդիտորական պարտքերի հաշվառումը, 3) իրականացնի կանխավճարների և առհաշիվ վճարների հաշվառում,
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Իրականացնել դրամական միջոցների հաշվառում
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է դրամական միջոցների սահմանումը և իրավական կարգավորումը, 2) իրականացնում է դրամական միջոցների հաշվառումը դրամարկղում, 3) իրականացնում է դրամական միջոցների հաշվառումը բանկերում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի

	միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները դրամական միջոցների սահմանման, կանխիկ դրամական միջոցների սահմանափակումների վերաբերյալ: Կհանձնարարվի կատարել բանկային և դրամարկղային գործառնությունների ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • դրամաշրջանառություն և դրամական հոսքերի մասին տեղեկատվության ներկայացման մոտեցումները կարգավորող օրենսդրություն, • դրամարկղային գործառնությունների փաստաթղթավորում (դրամարկղային մուտքի օրդեր, դրամարկղային ելքի օրդեր, դրամարկղային մուտքի և ելքի օրդերների գրանցման մատյան, դրամարկղային գիրք) և հաշվապահական ձևակերպում, • գանձապահի պարտականությունները կրող անձ, • կանխիկ վճարումների նկատմամբ սահմանափակումներ, • բանկային գործառնությունների փաստաթղթավորում (վճարման հանձնարարագիր) և հաշվապահական ձևակերպում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 12 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Իրականացնել առևտրական դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) իրականացնում է վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի հաշվառումը, 2) իրականացնում է գնումների գծով կրեդիտորական պարտքերի հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները առևտրական դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի

	դասակարգման, ճանաչման և փոխադարձ հաշվանցման վերաբերյալ: Կհանձնարարվի կատարել առևտրական դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի առաջացման, հաշվանցման և մարման հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. - վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի դասակարգում և սկզբնական ճանաչում, - վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի հաշվապահական ձևակերպումներ, - գնումների գծով դեբիտորական պարտքերի դասակարգումը և սկզբնական ճանաչում, - գնումների գծով դեբիտորական պարտքերի հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում առաջադրնքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, գունավոր սահիկներ, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 14 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Իրականացնել կանխավճարների և առհաշիվ վճարների հաշվառում
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է տրված և ստացված կանխավճարների սահմանումը և դասակարգումը, 2) իրականացնում է տրված և ստացված կանխավճարների հաշվառում, 3) ներկայացնում է առհաշիվ գումարների տրամադրման նպատակը և դրանց նկատմամբ սահմանափակումները, 4) իրականացնում է առհաշիվ վճարների հաշվառում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կանխավճարների և դրանց դասակարգման, առհաշիվ գումարների և դրանց նկատմամբ սահմանափակումների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվի կազմել առհաշիվ գումարների տրամադրման և վերադարձի փաստաթղթավորումը, տալ կանխավճարների և առհաշիվ գումարների հաշվապահական ձևակերպումները:

	Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • տրված և ստացված կանխավճարների սահմանում և դասակարգում, • տրված և ստացված կանխավճարների հաշվապահական ձևակերպումներ, • հաշվետու անձինք և նրանց առհաշիվ գումարների տրամադրման նպատակներ, • առհաշիվ գումարների նկատմամբ սահմանափակումներ, • առհաշիվ գումարների փաստաթղթավորում (առհաշիվ գումարների ծախսման մասին հաշվետվություն) և հաշվապահական ձևակերպում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական նյութեր, ձևաթղթեր, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԻ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՇՀ -5-22-010
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել աշխատանքային հարաբերությունների իրավակարգավորման գիտելիքներ, աշխատակիցների հատուցումների դասակարգման և հաշվառման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 24 ժամ գործնական աշխատանք՝ 30 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՇՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի աշխատանքային հարաբերությունների իրավակարգավորման հիմնական դրույթները,

	2) ներկայացնի աշխատակիցների հատուցումները, 3) իրականացնի աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների հաշվառում:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել աշխատանքային հարաբերությունների իրավակարգավորման հիմնական դրույթները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է աշխատանքային պայմանագրի էությունը, 2) ներկայացնում է աշխատաժամանակի և հանգստի ժամանակի հասկացությունները, 3) ներկայացնում է աշխատավարձի, երաշխիքների և հատուցումների հասկացությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները աշխատանքային պայմանագրի էության, աշխատաժամանակի և հանգստի ժամանակի, աշխատավարձի, երաշխիքների և հատուցումների հասկացությունների և առանձնահատկությունների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • աշխատանքային պայմանագրի էությունը, • աշխատանքային պայմանագրի տեսակները, • աշխատանքային պայմանագրի կատարումը, • աշխատանքային պայմանագրի լուծումը, • աշխատողի անձնական տվյալների պաշտպանություն, • աշխատաժամանակ և հանգստի ժամանակ, • աշխատավարձ, երաշխիքներ և հատուցումներ, • աշխատանքային կարգապահություն և նյութական պատասխանատվություն: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ

ռեսուրսները	ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել աշխատակիցների հատուցումները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է աշխատակիցների հատուցումների սահմանումը և դասակարգումը, 2) ներկայացնում է աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների ճանաչումը և չափումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները աշխատակիցների հատուցման, դրանց դասակարգման, ճանաչման և չափման վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • աշխատակիցների հատուցումների սահմանումը, • աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ, • հետաշխատանքային հատուցումներ, երկարաժամկետ հատուցումներ, ազատման նպաստներ, • աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների ճանաչում և չափում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Իրականացնել աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների հաշվառում
Կատարման չափանիշներ	1) իրականացնում է աշխատակիցների աշխատավարձերի հաշվառումը, 2) իրականացնում է աշխատակիցների փոխհատուցելի բացակայությունների և դրանց հատուցումների հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է գործնական առաջադրանքների հիման վրա: Առաջադրանքների միջոցով պահանջվում է կատարել աշխատավարձերի և այլ կարճաժամկետ հատուցումների բացակայությունների հաշվարկում և

	հաշվապահական ձևակերպումներ, կազմել աշխատավարձի հաշվարկային և վճարման տեղեկագրեր: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • աշխատավարձերի և աշխատակիցների անունից կատարվելիք վճարների հաշվարկում և հաշվապահական ձևակերպումներ, • կարճաժամկետ փոխհատուցելի բացակայությունների հատուցման հաշվարկում և հաշվապահական ձևակերպումներ, • աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների հաշվառման փաստաթղթավորում (հաշվարկային և վճարման տեղեկագրեր): Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողը ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 18 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ, ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ-5-22-011
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին տալ գիտելիքներ ֆինանսական գործիքների, դրանց ճանաչման և չափման վերաբերյալ, ինչպես նաև ձևավորել դրանց հաշվառման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 16 ժամ գործնական աշխատանք՝ 20 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի ֆինանսական գործիքները,

	2) ներկայացնի փոխառու միջոցները և փոխառության ծախսումները, 3) իրականացնի պետական շնորհների հաշվառումը, 4) իրականացնի արտարժույթով հաշվառումները:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել ֆինանսական գործիքները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ֆինանսական գործիքների սահմանումը և դասակարգումը, 2) իրականացնում է ֆինանսական գործիքների ճանաչումը և չափումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ֆինանսական գործիքների, դրանց սահմանման, դասակարգման, ճանաչման և չափման վերաբերյալ: Առաջադրանքի միջոցով պահանջվում է որոշել ֆինանսական գործիքի արդյունքային տոկոսադրույքը և տոկոսային ծախսը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություն, բաժնային գործիքներ, • հիմնական ֆինանսական գործիքներ և այլ ֆինանսական գործիքներ, • ամորտիզացված արժեքով չափում և իրական արժեքով չափում, • սկզբնական ճանաչում, սկզբնական չափում և հետագա չափում, • ամորտիզացված արժեք և արդյունքային տոկոսադրույքի մեթոդ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում առաջադրանքները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ

Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել փոխառու միջոցները և փոխառության ծախսումները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է փոխառության միջոցների դասակարգումը և ճանաչումը, 2) իրականացնում է փոխառության միջոցների հաշվառումը, 3) իրականացնում է փոխառության ծախսումների կապիտալացման հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները փոխառու միջոցների, փոխառության ծախսումների տեսակների և ճանաչման հայտանիշների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվի կատարել փոխառությունների (վարկերի) ստացման, տոկոսային ծախսերի հաշվեգրման և մարման հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • երկարաժամկետ և կարճաժամկետ վարկեր և փոխառություններ, • փոխառության ծախսումների տեսակներ և ճանաչման հայտանիշներ, • փոխառությունների (վարկերի) երկարաժամկետ և կարճաժամկետ մասեր, • չկրած տոկոսային ծախսեր և կրած տոկոսային ծախսեր, • արդյունքային տոկոսադրույքի հաշվարկի բանաձև, • փոխառության (վարկի) հաշվապահական ձևակերպումներ, • որակավորվող ակտիվ, կապիտալացման մեկնարկ, կասեցում և դադարեցում, • կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումներ, փաստացի փոխառության ծախսումներ, • կապիտալացման ծախսումների հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ:
Ուսուցման երաշխավորված	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ,

Ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Իրականացնել պետական շնորհների հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է պետական օգնության և պետական շնորհների տեսակները, 2) իրականացնում է պետական շնորհների ճանաչումը և չափումը, 3) իրականացնում է պետական շնորհների հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները պետական շնորհի, պետական օգնության վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվի կատարել պետական շնորհների ստացման, դրանց որպես պարտավորություն և եկամուտ ճանաչման հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • օգնության դասակարգումը, պետական շնորհների և պետական օգնության համեմատականը, • ակտիվներին վերաբերվող շնորհներ և եկամուտներին վերաբերվող շնորհներ, • պետական շնորհների ճանաչման հայտանիշները, • պետական շնորհների հաշվապահական ձևակերպումները: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Իրականացնել արտարժույթով հաշվառումները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է արտարժույթի և ֆունկցիոնալ արժույթի սահմանումը, 2) իրականացնում է արտարժույթով գործառնությունների արտացոլումը ֆունկցիոնալ արժույթով, 3) իրականացնում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին տեղեկատվության ներկայացում,

	4) իրականացնում է արտարժույթով տրված և ստացված կանխավճարների հաշվառում:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ֆունկցիոնալ արժույթի, արտարժույթի վերաբերյալ: Առաջադրանքի միջոցով պահանջվում է հաշվել արտարժութային հաշվի գծով առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես նաև արտարժույթով կատարված ձեռքբերումների արժեքը, հանձնարարվում է կատարել արտարժույթով արտահայտված գործարքների գծով փոխարժեքային տարբերությունների արտացոլման հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • արտարժույթի և ֆունկցիոնալ արժույթի սահմանում, • արտարժույթով գործառնությունների ճանաչում, • գործառնության ամսաթիվ և սփոթ փոխարժեք, • դրամային և ոչ դրամային հոդվածներ, • փակման փոխարժեք, գործառնության օրվա փոխարժեք, իրական արժույթի որոշման օրվա փոխարժեք, • արտարժույթով տրված և ստացված կանխավճարներ, • արտարժույթով գործառնությունների հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ, ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ ԵՎ ԾԱԽՍԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-012
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին տալ գիտելիքներ տնտեսվարող սուբյեկտի սեփական կապիտալի տարրերի,

	եկամուտների և ծախսերի վերաբերյալ, ինչպես նաև ձևավորել դրանց հաշվառման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 36 ժամ գործնական աշխատանք՝ 36 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՇՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի սեփական կապիտալի տարրերը, 2) ներկայացնի եկամուտներն ու ծախսերը և դրանց հաշվառումը, 3) ներկայացնի գնորդների հետ պայմանագրերը և որոշի գործարքի գինը, 4) ներկայացնի հասույթների ճանաչումը և չափումը, իրականացնի հասույթի հաշվառումը, 5) իրականացնի այլ եկամուտների և ծախսերի հաշվառումը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել սեփական կապիտալի տարրերը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է սեփական կապիտալի դասակարգումը և հաշվառումը, 2) ներկայացնում է կանոնադրական կապիտալը, 3) ներկայացնում է շահույթը և վնասը, 4) ներկայացնում է շահաբաժինները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները սեփական կապիտալի էության և դրա տարրերի վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքի միջոցով ուսանողին կհանձնարարվի կատարել կանոնադրական կապիտալի տարրերի ձևավորման և շահաբաժինների հայտարարման հաշվապահական ձևակերպում: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները.

	• հաշվային պլանում սեփական կապիտալի խմբեր, • կանոնադրական կապիտալի ձևավորման աղբյուր, • կանոնադրական կապիտալի ձևավորման հաշվապահական ձևակերպումներ, • շահույթը կամ վնասը ներառող տարրեր, • շահույթի (վնասի) ձևավորման հաշվապահական ձևակերպումներ, • շահաբաժինների հայտարարման իրավունք, • շահաբաժինների հայտարարման հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, առաջադրանքը ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել եկամուտներն ու ծախսերը և դրանց հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է եկամուտների և ծախսերի դասակարգումը, 2) ներկայացնում է եկամուտների և ծախսերի հաշվառման խմբերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները եկամուտների և ծախսերի սահմանմանը բավարարող տարրերի, ինչպես նաև եկամուտը և ծախսը հաշվառող հաշիվների դասակարգման վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • հասույթ և օգուտներ, • ծախսեր և կորուստներ, • եկամուտների դասում ներառվող խմբեր, • ծախսերի դասում ներառվող խմբեր:

	Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել գնորդների հետ պայմանագրերը և որոշել գործարքի գինը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է գնորդների հետ պայմանագրերի և կատարման պարտականությունների որոշակիությունը, 2) որոշում է գործարքի գինը և գնի վերագրումը կատարման պարտականություններին:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները գնորդի հետ պայմանագրերի առանձնահատկությունների, դրանց կատարման պարտականությունների, տարբերակելի ապրանքների և ծառայությունների, գործարքի գնի որոշման և պարտականություններին գնի վերագրման վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • գնորդ, պայմանագիր, գնորդների հետ պայմանագրերից հասույթի հաշվառման քայլեր, • պայմանագրի որոշակիացմանը բավարարող չափանիշներ, • կատարման պարտականություններ, • տարբերակելի ապրանքներ կամ ծառայություններ, • տարբերակելի ապրանքների կամ ծառայությունների շարք և խումբ, • գործարքի գնի սահմանում, հատուցում և փոփոխուն հատուցում, • նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ, • ոչ դրամական հատուցում, • գնորդին վճարման ենթակա հատուցում, • գործարքի գնի վերագրման նպատակը և զեղչի վերագրում,

	- կատարման պարտականություն՝ ժամանակի ընթացքում կատարվող, - կատարման պարտականություն՝ ժամանակի որոշակի պահին կատարվող: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել հասույթների ճանաչումը և չափումը, իրականացնել հասույթի հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հասույթի ճանաչումը և չափումը, 2) իրականացնում է ապրանքների վաճառքից և ծառայությունների մատուցումից հասույթի հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հասույթի ճանաչման և չափման մեթոդների վերաբերյալ: Առաջադրանքի միջոցով հանձնարարվում է կատարել հասույթի հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • հասույթի ճանաչման հայտանիշները, • կատարման պարտականության ամբողջությամբ կատարման առաջընթացի (աստիճանի) չափում, • կատարման առաջընթացի (աստիճանի) չափման մեթոդներ, խելամիտ չափում, • ապրանքների վաճառքից հասույթի հաշվապահական ձևակերպումներ, • ծառայությունների մատուցումից (աշխատանքների կատարումից) հասույթի հաշվապահական ձևակերպումներ, • «անավարտ» ծառայություն, • ռոյալթիի սահմանում և ռոյալթիից եկամուտների հաշվապահական ձևակերպումներ, • հաշվարկային փաստաթուղթը և դրա կազմումը, • հաշվարկային փաստաթղթի դուրս գրումը, անվավեր ճանաչումը և չեղարկումը,

	• ապրանքների մատակարարման կամ տեղափոխության գործարքների փաստաթղթավորման պարտադիր պահանջները: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 10 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 5	Իրականացնել այլ եկամուտների և ծախսերի հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) իրականացնում է այլ գործառնական եկամուտների և ծախսերի հաշվառումը, 2) իրականացնում է շարունակական գործունեության այլ եկամուտների և ծախսերի հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները իրացման և վարչական ծախսերի, գործառնական այլ եկամուտների և ծախսերի վերաբերյալ: Գործնական հանձնարարության միջոցով հանձնարարվում է կատարել իրացման և վարչական ծախսերի, գործառնական այլ եկամուտների և ծախսերի ձևակերպումները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • իրացման (վաճառքի) ծախսեր, դրանց հաշվապահական ձևակերպումներ, • վարչական ծախսեր, դրանց հաշվապահական ձևակերպումներ, • գործառնական այլ ծախսեր, դրանց հաշվապահական ձևակերպումներ, • գործառնական այլ եկամուտներ, դրանց հաշվապահական ձևակերպումներ, • տոկոս, շահաբաժին, դրանց հաշվապահական ձևակերպումներ, • անհատույց ստացված և տրված ակտիվներ, դրանց հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, գործնական հանձնարարությունները ճիշտ է կատարում:

Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԾԱԽՍՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՇՀ -5-22-013
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին տալ գիտելիքներ ծախսումների վերաբերյալ, ինչպես նաև ձևավորել դրանց հաշվառման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 16 ժամ գործնական աշխատանք՝ 20 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՇՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի ծախսումների ընդհանուր նկարագիրը և հաշվառումը, 2) իրականացնի արտադրական ծախսումների հաշվառումը, 3) իրականացնի ոչ ընթացիկ ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումների հաշվառումը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել ծախսումների ընդհանուր նկարագիրը և հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ծախսումների ընդհանուր նկարագիրը, 2) իրականացնում է ծախսումների հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի միջոցով: Հարցերի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ծախսումների, ծախսումի և ծախսի տարբերության, ինչպես նաև ծախսումները հաշվառող

	խմբերի և հաշիվների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ռեսուրսների սպառման ուղղությունները, • կառավարչական հաշվառման հաշիվները: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Իրականացնել արտադրական ծախսումների հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է արտադրական ծախսումների նկարագիրը, 2) իրականացնում է արտադրական ծախսումների հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի, թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները պաշարների վերամշակման ծախսումների բաղադրիչների, հաստատուն և վերադիր ծախսումների վերաբերյալ: Թեստերի միջոցով ստուգվում է արտադրական ծախսումների հաշվապահական ձևակերպումների կարողությունը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • պաշարների վերամշակում, ուղղակի և անուղղակի ծախսումներ, • հաստատուն արտադրական վերադիր ծախսումների բաշխում, • փոփոխուն արտադրական վերադիր ծախսումների բաշխում, • միաժամանակյա արտադրություն, • արտադրական ծախսումները հաշվառող հաշիվներ և հաշվապահական ձևակերպումներ, • արտադրական ծախսումների փաստաթղթավորում (Նյութածախսի պահանջագիր):

	Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում թեստային առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Իրականացնել ոչ ընթացիկ ակտիվների կառուցման (ստեղծման) ծախսումների հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) իրականացնում է հիմնական միջոցների կառուցման (ստեղծման) ծախսումների հաշվառումը, 2) իրականացնում է ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումների հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի, թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ներստեղծված հիմնական միջոցի և ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեքի որոշման, հետազոտության և մշակման ծախսումների ճանաչման չափանիշների վերաբերյալ: Թեստերի միջոցով ստուգվում է հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ծախսումների հաշվապահական ձևակերպումների կարողությունը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • սեփական ուժերով կառուցված հիմնական միջոցի սկզբնական արժեք և ծախսումներ, • հիմնական միջոցի կառուցման ծախսումները հաշվառող հաշիվներ և հաշվապահական ձևակերպումներ, • հիմնական միջոցների սպասարկման ծախսումներ, • հարակից գործառնությունների հաշվառում, • ոչ նյութական ակտիվի գծով ծախսումների հաշվառման քաղաքականություն, հետազոտություն և մշակում, • ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեք և ծախսումներ, • ոչ նյութական ակտիվի ներստեղծման ծախսումները հաշվառող հաշիվներ և հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում

	առաջադրված հարցերին, թեստային առաջադրանքը ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-014
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել վարձակալության դասակարգման վերաբերյալ գիտելիքներ և դրանց հաշվառման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 16 ժամ գործնական աշխատանք՝ 20 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի վարձակալության դասակարգումը, 2) իրականացնի վարձակալության հաշվառումը վարձակալի մոտ, 3) իրականացնի վարձակալության հաշվառումը վարձատուի մոտ:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել վարձակալության դասակարգումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է վարձակալության սահմանումը, դասակարգումը, 2) ներկայացնում է ֆինանսական և գործառնական վարձակալությունները, 3) ներկայացնում է ֆինանսական վարձակալության դասակարգման իրավիճակները,

	4) ներկայացնում է կարճաժամկետ և փոքրարժեք առարկաների վարձակալությունը, 5) ներկայացնում է վարձակալության պայմանագրի բաղադրիչների առանձնացումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները վարձակալության, վարձատուի և վարձակալի, վարձակալության դասակարգման վերաբերյալ: Առաջադրանքների միջոցով պահանջվում է նկարագրել ֆինանսական վարձակալության դասակարգման իրավիճակներ և բերել օրինակներ վարձակալության տարբեր առանձնահատկությունների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • վարձատու և վարձակալ, • որոշակիացված ակտիվ, • օգտագործումից տնտեսական օգուտներ ստանալու իրավունք, • վարձակալության ժամկետ, • վարձակալությունը վարձատուի և վարձակալի մոտ, • ֆինանսական և գործառնական վարձակալություն, • ֆինանսական վարձակալության դասակարգման իրավիճակներ, • վարձակալության հաշվառման քաղաքականություն, • կարճաժամկետ և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություն, • վարձակալության պայմանագրի բաղադրիչները: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, առաջադրանքը ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, տեսանյութեր, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ

Ուսումնառության արդյունք 2	Իրականացնել վարձակալության հաշվառումը վարձակալի մոտ
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է վարձակալության ճանաչումը, սկզբնական և հետագա չափումը վարձակալի մոտ, 2) հաշվառում է վարձակալությունը վարձակալի մոտ, 3) հաշվառում է կարճաժամկետ և փոքրարժեք առարկաների վարձակալությունը վարձակալի մոտ:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի, թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները վարձակալի մոտ վարձակալության ճանաչման և չափման առանձնահատկությունների վերաբերյալ: Թեստերի միջոցով ստուգվում է վարձակալի մոտ վարձակալության հաշվապահական ձևակերպումների կարողությունը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • վարձակալության մեկնարկի ամսաթիվ, • օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի սկզբնական չափում, • վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական չափում, • օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հետագա չափում, • վարձակալության գծով պարտավորության հետագա չափում, • ներկայացումը վարձակալի մոտ, • վարձակալության հաշվապահական ձևակերպումները, • վարձակալված ակտիվի մաշվածությունը և դրա հաշվապահական ձևակերպումները, • վարձավճարում ներառված տոկոսային ծախսը և չվճարված պարտավորություն, դրանց հաշվապահական ձևակերպումներ, • կարճաժամկետ և փոքրարժեք վարձակալությունների հաշվապահական ձևակերպումներ, • վարձակալության գործարքի փաստաթղթավորում (գույքի վարձակալության ակտ): Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, թեստային առաջադրանքը ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ

ռեսուրսները	ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Իրականացնել վարձակալության հաշվառումը վարձատուի մոտ
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ֆինանսական վարձակալության ճանաչումը, 2) ներկայացնում է վարձակալությունում զուտ ներդրման սկզբնական չափումը, 3) իրականացնում է ֆինանսական վարձակալության հաշվառումը, 4) իրականացնում է գործառնական վարձակալության հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի, թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները վարձատուի մոտ վարձակալության ճանաչման և չափման առանձնահատկությունների վերաբերյալ: Թեստերի միջոցով ստուգվում է վարձատուի մոտ վարձակալության հաշվապահական ձևակերպումների կարողությունը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ֆինանսական վարձակալության ճանաչման հայտանիշները, • զուտ ներդրուման սկզբնական չափումը, • ֆինանսական վարձակալության հաշվառումը, • չվաստակած ֆինանսական եկամուտ, ֆինանսական եկամտի չափում և հաշվառում, • ֆինանսական վարձակալության հաշվապահական ձևակերպում, • գործառնական վարձակալության հաշվապահական ձևակերպում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, թեստային առաջադրանքը ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ,

Ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-015
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել գիտելիքներ գյուղատնտեսական գործունեության սահմանման, դասակարգման, ճանաչման և չափման մասին, ինչպես նաև գյուղատնտեսական գործունեության հաշվառման կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 16 ժամ գործնական աշխատանք՝ 20 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի գյուղատնտեսական գործունեության դասակարգումը, 2) ներկայացնի գյուղատնտեսական գործունեության ճանաչումը, 3) իրականացնի գյուղատնտեսական գործունեության հաշվառումը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել գյուղատնտեսական գործունեության դասակարգումը
Կատարման չափանիշներ	1) տալիս է գյուղատնտեսական գործունեության սահմանումը, 2) ներկայացնում է գյուղատնտեսական գործունեությանը վերաբերվող ակտիվները, 3) ներկայացնում է կենսաբանական ակտիվների խմբերը, 4) ներկայացնում է բերքատու բույսերը և գյուղատնտեսական արտադրանքը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները գյուղատնտեսական գործունեության, կենսաբանական և գյուղատնտեսական

	ակտիվների, կենսաբանական ակտիվների դասակարգման և բերքատու բույսերի վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • կենսաբանական ակտիվների փոփոխում և գյուղատնտեսական արտադրանքի ստացում, • կենսաբանական ակտիվ, գյուղատնտեսական արտադրանք, բերքահավաք, • սպառվող, բերքատու, հասուն և մատղաշ կենսաբանական ակտիվներ, • բերքատու բույսեր, • գյուղատնտեսական արտադրանք: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, նմուշներ, տեսանյութեր, էլեկտրոնային տեխնիկական միջոցներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել կենսաբանական ակտիվի և գյուղատնտեսական արտադրանքի ճանաչումը և չափումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է կենսաբանական ակտիվի և գյուղատնտեսական արտադրանքի ճանաչումը, 2) ներկայացնում է կենսաբանական ակտիվի և գյուղատնտեսական արտադրանքի չափումը, 3) ներկայացնում է իրական արժեքը և վաճառքի ծախսումները, 4) ներկայացնում է կենսաբանական ակտիվի և գյուղատնտեսական արտադրանքի չափումից օգուտը կամ կորուստը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները կենսաբանական ակտիվի և գյուղատնտեսական արտադրանքի ճանաչման հայտանիշների և չափման մեթոդների վերաբերյալ: Առաջադրանքների միջոցով պահանջվում է հաշվարկել կենսաբանական ակտիվների սկզբնական ճանաչման պահին չափումից և տարեվերջին վերաչափումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները.

	• կենսաբանական ակտիվի և գյուղատնտեսական արտադրանքի ճանաչման հայտանիշներ, • կենսաբանական ակտիվի և գյուղատնտեսական արտադրանքի չափում, • իրական արժեք և վաճառքի ծախսումներ, • օգուտ կամ կորուստ կենսաբանական ակտիվի չափումից, • օգուտ կամ կորուստ գյուղատնտեսական արտադրանքի չափումից: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում առաջադարձները:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Իրականացնել գյուղատնտեսական գործունեության հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) իրականացնում է գյուղատնտեսական գործունեությունից եկամուտների և ծախսերի հաշվառումը, 2) իրականացնում է կենսաբանական ակտիվների և գյուղատնտեսական արտադրանքի հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Առաջադրանքի միջոցով պահանջվում է կատարել գյուղատնտեսական գործունեության հետ կապված հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • եկամուտների հաշվառման հաշիվներ և հաշվապահական ձևակերպումներ, • ծախսերի հաշվառման հաշիվներ և հաշվապահական ձևակերպումներ, • կենսաբանական ակտիվների հաշվառման հաշիվներ և հաշվապահական ձևակերպումներ, • գյուղատնտեսական արտադրանքի հաշվառման հաշիվներ և հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:

Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԵՏԱԳԱ ԶԱՓՈՒՄ, ԱՐԺԵԶՐԿՈՒՄ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-016
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել գիտելիքներ հիմնական միջոցների վերագնահատման, ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման վերաբերյալ և դրանք կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 18 ժամ գործնական աշխատանք՝ 18 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) իրականացնի հիմնական միջոցների վերագնահատման հաշվառումը, 2) ներկայացնի ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումը և իրականացնի դրա հաշվառումը, 3) իրականացնի ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումը և ապաճանաչումը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Իրականացնել հիմնական միջոցների վերագնահատման հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հիմնական միջոցների վերագնահատման քաղաքականությունը, 2) ներկայացնում է վերագնահատված հիմնական միջոցների հաշվառման մեթոդները, 3) իրականացնում է հիմնական միջոցների վերագնահատման հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հիմնական միջոցների վերագնահատման ժամկետների և մեթոդների վերաբերյալ: Թեստերի միջոցով ստուգվում է հիմնական միջոցների վերագնահատման հաշվապահական

	ձևակերպումների հետ կապված ուսանողի կարողությունները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • վերագնահատման քաղաքականությունը, մոդելը, • վերագնահատման համախառն մեթոդ և զուտ մեթոդ, • վերագնահատման արդյունքները հաշվառող հաշիվները, • վերագնահատման արդյունքների ճանաչումը և հաշվառումը, հաշվապահական ձևակերպումները, • վերագնահատումից արժեքի աճի հաշվառումը, հաշվապահական ձևակերպումները Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում թեստային աշխատանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումը և իրականացնել դրա հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման հայտանիշները և փոխհատուցվող գումարը, 2) իրականացնում է ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից կորստի հակադարձման հաշվառումը, 3) իրականացնում և հաշվառում է պաշարների արժեքի նվազումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հիմնական միջոցների արժեզրկումից կորստի, փոխհատուցվող գումարի և արժեզրկումից կորստի հակադարձման, ինչպես նաև պաշարների չափման և պաշարների արժեքի նվազման վերաբերյալ: Թեստերի միջոցով ստուգվում է հիմնական միջոցների արժեզրկումից կորուստների և դրանց հակադարձումների հաշվապահական ձևակերպումների հետ կապված ուսանողի կարողությունները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • արժեզրկումից կորուստ,

	• արժեզրկման հայտանիշներ, • փոխհատուցվող գումար, • արժեզրկումից կորուստների հաշվապահական ձևակերպում, • արժեզրկումից կորստի հակադարձման ճանաչում և չափում, • արժեզրկումից կորստի հաշվապահական ձևակերպումներ, • պաշարների չափման բանաձև, • պաշարների արժեքի նվազման և դրա հակադարձման հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում թեստային աշխատանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Իրականացնել ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումը և ապաճանաչումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ակնկալվող պարտքային կորուստների սահմանումը, պարտազանցումը և արժեզրկումը, 2) ներկայացնում է ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատումը և չափումը, 3) իրականացնում է ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվառումը, 4) ներկայացնում և հաշվառում է ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և թեստերի միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները պարտքային կորուստների, դրանց գնահատման, պարտազանցման, պարտքային կորուստների չափման մեթոդների, ինչպես նաև ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչման վերաբերյալ: Թեստերի միջոցով ստուգվում է ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից կորուստների և օգուտների, դրանց դուրսգրման հաշվապահական ձևակերպումների հետ կապված ուսանողի կարողությունները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները.

	• պայմանագրային և ակնկալվող դրամական հոսքերի միջև տարբերություն, • վնասների ծածկման համար պահուստ, • պարտազանցում և պարտքային առումով ֆինանսական ակտիվի արժեզրկում • ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատում, • պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի որոշում, • ապկ չափման պահուստավորման մատրիցայի մեթոդ, • ապկ չափման պարտազանցման հավանականության մեթոդ, • արժեզրկումից օգուտ (կորուստ), • ապկ հաշվարկման բանաձև, • ապկ պահուստի հաշվարկներ և հաշվապահական ձևակերպումներ, • ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչման հայտանիշներ, • ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչման հաշվապահական ձևակերպումներ Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում թեստային աշխատանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ, գործնական հանձնարարությունների փաթեթներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-017
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին տալ գիտելիքներ ընդհանուր նշանակության ֆինանսական հաշվետվությունների, դրանց կազմման առանձնահատկությունների վերաբերյալ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 16 ժամ

	գործնական աշխատանք՝ 20 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀ-5-22-006 «Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի ընդհանուր նշանակության ֆինանսական հաշվետվությունները, 2) ներկայացնի ընդհանուր նշանակության ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչների կառուցվածքը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել ընդհանուր նշանակության ֆինանսական հաշվետվությունները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ընդհանուր նշանակության ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակը և բաղկացուցիչները, 2) ներկայացնում է օգտակար ֆինանսական տեղեկատվության որակական բնութագրերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակի, դրանց բաղկացուցիչների և ֆինանսական հաշվետվությունների հիմնական հատկանիշների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակը, • ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչները, • ֆինանսական տեղեկատվության որակական բնութագրերը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ

Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել ընդհանուր նշանակության ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչների կառուցվածքը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը, 2) ներկայացնում է դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունը, 3) ներկայացնում է ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները սեփական կապիտալում փոփոխության մասին հաշվետվության հոդվածների, դրամական միջոցների համարժեքների դասակարգման, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունների և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն, • դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն, • ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-018
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել գիտելիքներ ՀՀ-ում գործող հարկային համակարգի, հարկ վճարողների (հարկային գործակալների) և հարկային մարմինների, հարկային պարտավորությունների և հաշվետվական համակարգի վերաբերյալ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ, որից՝

	տեսական ուսուցում՝ 24 ժամ գործնական աշխատանք՝ 12 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՇՀ-5-22-001 «Տնտեսագիտության տեսություն» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի ՀՀ հարկերի և վճարների համակարգը, 2) ներկայացնի հարկ վճարողներին (հարկային գործակալներին) և հարկային մարմինը, 3) ներկայացնի հարկային պարտավորությունները և հաշվետվական համակարգը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել ՀՀ հարկերի և վճարների համակարգը
Կատարման չափանիշներ	1) թվարկում է հարկերի և վճարների տեսակները, 2) ներկայացնում է հարկման համակարգերը, 3) ներկայացնում է հարկի և վճարի սահմանման ընդհանուր պայմանները, 4) ներկայացնում է հարկային արտոնությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ՀՀ-ում գործող հարկերի և վճարների տեսակների, հարկման համակարգերի, հարկային արտոնությունների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • պետական և տեղական հարկեր և վճարներ, • հարկման ընդհանուր և հատուկ համակարգեր, • հարկ վճարողների շրջանակ, • հարկման օբյեկտ և հարկման բազա, հարկի դրույքաչափ, • հարկի հաշվարկման կարգ, վճարման կարգ և ժամկետներ,

	• հարկից ազատում, հարկման օբյեկտի նվազեցում, հարկման բազայի նվազեցում, հարկի դրույքաչափի նվազեցում, հարկի նվազեցում, հարկի վճարման ժամկետի հետաձգում, • տույժերից և տուգանքներից ազատում, նվազեցում, վճարման ժամկետների հետաձգում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, ձևաթղթեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել հարկ վճարողներին (հարկային գործակալներին) և հարկային մարմինը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հարկային հարաբերությունների սուբյեկտներին, 2) ներկայացնում է հարկ վճարողների պարտականություններն ու իրավունքները, 3) ներկայացնում է հարկային մարմինների պարտականություններն ու լիազորությունները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հարկային հարաբերությունների սուբյեկտների, հարկ վճարողների և հարկային մարմինների պարտականությունների և իրավունքների (լիազորությունների) վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • կազմակերպություններ և ֆիզիկական անձինք, • հարկային գործակալի ինստիտուտ, • հարկ վճարողների (հարկային գործակալների) և դրանց պաշտոնատար անձանց պարտականությունները, • հարկ վճարողների (հարկային գործակալների) և դրանց պաշտոնատար անձանց իրավունքները, • հարկային մարմնի (հարկային հսկողություն իրականացնող պաշտոնատար անձի) պարտականությունները, • հարկային մարմնի (հարկային հսկողություն իրականացնող պաշտոնատար անձի) լիազորությունները: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում

	առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել հարկային պարտավորությունները և հաշվետվական համակարգը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հարկային պարտավորությունը և դրա կատարումը, 2) ներկայացնում է հարկային հաշվարկները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հարկային պարտավորության, դրա կատարման և հարկային հաշվարկների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ապրանքների մատակարարման, աշխատանքների կատարման և ծառայությունների մատուցման վայր, • ապրանքների մատակարարման, աշխատանքների կատարման և ծառայությունների մատուցման պահ, • գործարքների անվավեր ճանաչում և ճշգրտում, • հարկային պարտավորության ծագում, դադարում և կատարում (մարում), • հարկային հաշվարկ և դրա կազմում, • հարկային հաշվարկի ներկայացում, • հարկային հաշվարկի ճշտում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի նմուշներ:
Ուսուցման երաշխավորված	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ,

Ժամաքանակը	գործնական աշխատանք՝ 4 ժամ
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ԱՅԼ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՎՃԱՐՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-019
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել գիտելիքներ հարկերի և պարտադիր այլ վճարների մասին ՀՀ-ում գործող օրենսդրության վերաբերյալ և դրանք կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 24 ժամ գործնական աշխատանք՝ 48 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀՀ-5-22-001 «Տնտեսագիտության տեսություն» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի անուղղակի հարկերը և իրականացնի դրանց հաշվառումը, 2) ներկայացնի շահութահարկը և իրականացնի դրա հաշվառումը, 3) ներկայացնի եկամտային հարկը, սոցիալական և դրոշմանիշային վճարները և կատարի դրանց հաշվառումը, 4) ներկայացնի հարկման հատուկ համակարգերը, իրականացնի շրջանառության հարկի հաշվառում, 5) ներկայացնի այլ հարկերի և պարտադիր վճարների տեսակները, 6) ներկայացնի հետաձգված հարկերը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել անուղղակի հարկերը և իրականացնել դրանց հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ավելացված արժեքի հարկի հաշվարկման և վճարման կարգը, 2) հաշվարկում է ավելացված արժեքի հարկը և տալիս դրանց հաշվապահական ձևակերպումները, 3) ներկայացնում է ակցիզային հարկի հաշվարկման և վճարման կարգը, 4) հաշվարկում է ակցիզային հարկը և տալիս դրանց հաշվապահական ձևակերպումները:

Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում են ուսանողի գիտելիքները անուղղակի հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի վերաբերյալ: Առաջադրանքի միջոցով պահանջվում է կատարել անուղղակի հարկերի պարզագույն հաշվարկներ և դրանք ներկայացնել հարկային մարմնի էլեկտրոնային համակարգ, կատարել անուղղակի հարկերի հաշվապահական ձևակերպումները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ԱԱՀ վճարողների շրջանակ, • ԱԱՀ-ով հարկման օբյեկտ, հարկման բազա և դրույքաչափեր, • ԱԱՀ-ի հարկման բազայի որոշման առանձնահատկություններ, • ԱԱՀ-ի արտոնություններ և զրոյական դրույքաչափով հարկում, • ԱԱՀ-ի հաշվարկում, • ԱԱՀ-ի գումարի վճարման, վերադարձման և միասնական հաշվին մուտքագրման կարգը, • ԱԱՀ-ի առաջացման և հաշվանցման հաշվապահական ձևակերպումներ, • ակցիզային հարկ վճարողների շրջանակ, • ակցիզային հարկով հարկման օբյեկտ, հարկման բազա և դրույքաչափեր, • ակցիզային հարկման բազայի որոշման առանձնահատկություններ, • ակցիզային հարկի արտոնություններ և զրոյական դրույքաչափով հարկում, • ակցիզային հարկի հաշվարկում, • ակցիզային հարկի գումարի վճարման, վերադարձման և միասնական հաշվին մուտքագրման կարգը, • ակցիզային հարկի առաջացման և հաշվանցման հաշվապահական ձևակերպումներ, • ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի միասնական ՀԱՇՎԱՐԿ (260): Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ

ռեսուրսները	ուսումնական և մեթոդական նյութեր, հարկերի վերաբերյալ օրենքներ և նորմատիվ փաստաթղթեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել շահութահարկը և իրականացնել դրա հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է շահութահարկի հաշվարկման և վճարման կարգը, 2) հաշվարկում է շահութահարկը և տալիս դրա հաշվապահական ձևակերպումները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի, առաջադրանքների և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում են ուսանողի գիտելիքները շահութահարկի հաշվարկման և վճարման կարգի վերաբերյալ: Առաջադրանքների միջոցով պահանջվում է կատարել շահութահարկի պարզագույն հաշվարկներ և դրանք ներկայացնել հարկային մարմնի էլեկտրոնային համակարգ, թեստերի միջոցով ստուգվում է շահութահարկի հաշվապահական ձևակերպումները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • շահութահարկ վճարողների շրջանակ, • շահութահարկով հարկման օբյեկտ, հարկման բազա և դրույքաչափ, • շահութահարկի արտոնություններ, • շահութահարկի հաշվարկում, • ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողի և մշտական հաստատության միջոցով հայաստանի հանրապետությունում գործունեություն իրականացնող ոչ ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողի շահութահարկի հաշվարկ (240), • շահութահարկի գումարի վճարման և միասնական հաշվին մուտքագրման կարգը, • շահութահարկի հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, առաջադրանքները և թեստային աշխատանքը ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, հարկերի վերաբերյալ օրենքներ և նորմատիվ փաստաթղթեր:

Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել եկամտային հարկը, սոցիալական և դրոշմանիշային վճարները և կատարել դրանց հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է եկամտային հարկի հաշվարկման և վճարման կարգը, 2) հաշվարկում է եկամտային հարկը և տալիս դրա հաշվապահական ձևակերպումները, 3) ներկայացնում է սոցիալական վճարի հաշվարկման և վճարման կարգը, 4) հաշվարկում է սոցիալական վճարը և տալիս դրա հաշվապահական ձևակերպումները, 5) ներկայացնում է դրոշմանիշային վճարի հաշվարկման և վճարման կարգը, 6) հաշվարկում է դրոշմանիշային վճարը և տալիս դրա հաշվապահական ձևակերպումները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի, առաջադրանքների և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները եկամտային հարկի, սոցիալական և դրոշմանիշային վճարների հաշվարկման և վճարման կարգի վերաբերյալ: Առաջադրանքների միջոցով պահանջվում է կատարել եկամտային հարկի և սոցիալական վճարի հաշվարկներ և դրանք ներկայացնել հարկային մարմնի էլեկտրոնային համակարգ, թեստերի միջոցով ստուգվում է եկամտային հարկի, սոցիալական և դրոշմանիշային վճարների հաշվապահական ձևակերպումները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • եկամտային հարկ վճարողների շրջանակ, • եկամտային հարկով հարկման օբյեկտ, հարկման բազա և դրույքաչափ, • եկամտային հարկի հաշվարկում, • եկամտային հարկի և սոցիալական վճարի ամսական հաշվարկ (189), • եկամտային հարկի գումարի վճարման և միասնական հաշվին մուտքագրման կարգ, • եկամտային հարկի հաշվապահական ձևակերպումներ: • սոցիալական վճար կատարողներ, • սոցիալական վճարի հաշվարկման օբյեկտ և դրույքաչափ,

	• սոցիալական վճարների հաշվապահական ձևակերպումներ, • դրոշմանիշային վճար վճարողներ, • դրոշմանիշային վճարների չափեր, • դրոշմանիշային վճարների վճարում, • դրոշմանիշային վճարների հաշվապահական ձևակերպում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, ճիշտ է կատարում առաջադրանքները և թեստային աշխատանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, հարկերի վերաբերյալ օրենքներ և նորմատիվ փաստաթղթեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել հարկման հատուկ համակարգերը, իրականացնել շրջանառության հարկի հաշվառում
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է շրջանառության հարկի համակարգը, շրջանառության հարկի հաշվարկման և վճարման կարգը, 2) հաշվարկում է շրջանառության հարկը և տալիս դրա հաշվապահական ձևակերպումները, 3) ներկայացնում է միկրոձեռնարկատիրության համակարգը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի, առաջադրանքների, թեստերի և առաջադրանքների հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները շրջանառության հարկի և միկրոձեռնարկատիրության համակարգերի, շրջանառության հարկի հաշվարկման և վճարման կարգի վերաբերյալ: Առաջադրանքների միջոցով պահանջվում է կատարել շրջանառության հարկի հաշվարկներ և դրանք ներկայացնել հարկային մարմնի էլեկտրոնային համակարգ, թեստերի միջոցով ստուգվում է շրջանառության հարկի հաշվապահական ձևակերպումները: Առաջադրանքի միջոցով պահանջվում է կատարել շրջանառության հարկի և միկրոձեռնարկատիրության համակարգերի հարկման ռեժիմների հայտարարության ներկայացում: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • շրջանառության հարկ և շրջանառության հարկ վճարողներ,

	• շրջանառության հարկով հարկման օբյեկտ, հարկման բազա և դրույքաչափ, • շրջանառության հարկի հաշվարկում, • շրջանառության հարկի ՀԱՇՎԱՐԿ (232), • շրջանառության հարկի գումարի վճարման և միասնական հաշվին մուտքագրման կարգ, • շրջանառության հարկի հաշվապահական ձևակերպումներ, • միկրոձեռնարկատիրություն և միկրոձեռնարկատիրության սուբյեկտներ, • շրջանառության հարկ վճարող համարվելու վերաբերյալ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ (201), • միկրոձեռնարկատիրության սուբյեկտ համարվելու վերաբերյալ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ (257): Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, գործնական բոլոր հանձնարարությունները ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, հարկերի վերաբերյալ օրենքներ և նորմատիվ փաստաթղթեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 5	Ներկայացնել այլ հարկերի և պարտադիր վճարների տեսակները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարը, 2) ներկայացնում է պետական և տեղական տուրքերը, մաքսատուրք, 3) ներկայացնում է ճանապարհային հարկը, 4) ներկայացնում է անշարժ գույքի հարկը և փոխադրամիջոցների գույքահարկը, 5) իրականացնում է այլ հարկերի և վճարների հաշվապահական ձևակերպումները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հարկերի և այլ պարտադիր վճարների վերաբերյալ: Ուսանողին կհանձնարարվի կատարել դրանց հաշվապահական ձևակերպումները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները.

	• բնապահպանական հարկ • բնօգտագործման վճար, • պետական և տեղական տուրքեր, • մաքսատուրք, • ճանապարհային հարկ, • անշարժ գույքի հարկ, • փոխադրամիջոցների գույքահարկ, • այլ հարկերի և վճարների հաշվապահական ձևակերպումներ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, գործնական առաջադրանքը ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, հարկերի վերաբերյալ օրենքներ և նորմատիվ փաստաթղթեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 6	Ներկայացնել հետաձգված հարկերը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է ֆինանսական և հարկային հաշվառումների նպատակները, 2) ներկայացնում է հարկային բազան, 3) թվարկում է ժամանակավոր և մշտական տարբերությունները, 4) սահմանում է հետաձգված հարկերի ճանաչումը և չափումը, 5) ներկայացնում է հետաձգված հարկերի դասակարգումը, հաշվառումը և հաշվանցումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի, առաջադրանքի և թեստերի հիման վրա: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները ֆինանսական և հարկային հաշվառման նպատակների, հարկային բազայի, ժամանակավոր և մշտական տարբերությունների, հետաձգված հարկի և դրա չափման վերաբերյալ: Գործնական առաջադրանքի միջոցով պահանջվում է որոշել հետաձգված հարկերի տեսակներն

	ու մեծությունները: Թեստերի միջոցով ստուգվում է հետաձգված հարկերի ավելացման և նվազման հաշվապահական ձևակերպումների կատարման կարողությունները: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • ֆինանսական հաշվառման նպատակը, • հարկային հաշվառման նպատակը, • ակտիվի հարկային բազա, • պարտավորության հարկային բազա, • ժամանակավոր տարբերությունների առաջացման պատճառները, • հարկվող ժամանակավոր տարբերություններ, • հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների ճանաչման կանոնները, • հետաձգված հարկերի չափումը, գնահատման պահուստը, • հետաձգված հարկերի դասակարգումը և հաշվառումը հաշվային պլանում, • շահույթում կամ վնասում ճանաչված հոդվածների հաշվառումը և հաշվապահական ձևակերպումները, • այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված հոդվածների հաշվառումը և հաշվապահական ձևակերպումները, • հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների հաշվանցման հաշվապահական ձևակերպումները, • շահութահարկի հաշվառման քայլերը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին, գործնական առաջադրանքը և թեստը ճիշտ է կատարում:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, հարկերի վերաբերյալ օրենքներ և նորմատիվ փաստաթղթեր:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՀՀ -5-22-020
Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել գիտելիքներ հարկերի և պարտադիր այլ վճարների մասին ՀՀ-ում գործող օրենսդրության վերաբերյալ և դրանք կիրառելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ, որից՝ տեսական ուսուցում՝ 22 ժամ գործնական աշխատանք՝ 32 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար ուսանողը պետք է ուսումնասիրած լինի ՀՀՀ-5-22-001 «Տնտեսագիտության տեսություն» մոդուլը:
Ուսումնառության արդյունքներ	Այս մոդուլը յուրացնելուց հետո ուսանողը պետք է՝ 1) ներկայացնի հարկ վճարողների հաշվառման համակարգը, 2) ներկայացնի հարկ վճարողների սպասարկման հարկային մարմնի գործառույթները, 3) ներկայացնի հարկային հսկողության գործիքակազմը, 4) ներկայացնի հարկային օրենսդրության խախտման պատասխանատվությունները, իրականացնի խախտման հետևանքով առաջացած տույժերի և տուգանքների հաշվառումը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել հարկ վճարողների հաշվառման համակարգը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հարկ վճարողների հաշվառման համակարգը, 2) ներկայացնում է հարկ վճարողների գործունեության դադարեցման և հաշվառումից հանման ընթացակարգերը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հարկ վճարողների հաշվառման համակարգի վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները.

	• հարկ վճարողի հաշվառում և հաշվառման համար, • հարկային մարմնում հաշվառվելու համար անհրաժեշտ փաստաթղթեր, • ԱԱՀ վճարողների հաշվառման առանձնահատկություններ, • հարկ վճարողների հաշվառումից հանման ընթացակարգ: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ամբողջությամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի օրինակներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել հարկ վճարողների սպասարկման հարկային մարմնի գործառույթները
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հարկ վճարողներին հարկային մարմնի իրազեկման գործառույթները, 2) ներկայացնում է հարկային հաշվարկների և այլ փաստաթղթերի ընդունման և տրամադրման գործառույթները, 3) ներկայացնում է հարկ վճարողների հարկային պարտավորությունները և դեբետային գումարների հաշվառումը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի և գործնական առաջադրանքի միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հարկային մարմնի իրազեկման, փաստաթղթերի ընդունման և տրամադրման, հարկային պարտավորությունների հաշվառման վերաբերյալ: Առաջադրանքի միջոցով ստուգվում է էլեկտրոնային եղանակով հարկային հաշվարկների ներկայացման մասին պայմանագրի կնքման և էլեկտրոնային ծածկագրի ու գաղտնաբառի ստացման, ինչպես նաև էլեկտրոնային եղանակով հարկային պարտավորությունների կատարման կարողությունը: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • պաշտոնական պարզաբանումների տրամադրում, • հարկ վճարողների իրազեկում, • հարկ վճարողների ցանկերի հրապարակում,

	• էլեկտրոնային եղանակով հարկային հաշվարկների ներկայացման մասին պայմանագիր, • հարկային հաշվարկների ընդունում, • էլեկտրոնային եղանակով հարկային պարտավորությունների կատարում: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին և ճիշտ է կատարում գործնական առաջադրանքը:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի օրինակներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 6 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 8 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել հարկային հսկողության գործիքակազմը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հարկային ստուգման տեսակները, 2) ներկայացնում է հարկային ուսումնասիրության տեսակները, 3) ներկայացնում է հսկիչ դրամարկղային մեքենաների կիրառությունը, 4) ներկայացնում է դրամարկղային գործառնությունների կիրառման կանոնները, 5) ներկայացնում է ակցիզային դրոշմանիշների կամ դրոշմապիտակների կիրառման պայմանները և կանոնները:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հարկային ստուգումների և ուսումնասիրությունների, ՀԴՄ կիրառման կանոնների, դրամարկղային գործառնությունների սահմանափակումների, ինչպես նաև ակցիզային դրոշմանիշների և/կամ դրոշմապիտակների կիրառման կանոնների վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • հարկային հսկողության իրականացման եղանակներ, • համալիր և թեմատիկ ստուգումներ, • հարկային ստուգման հանձնարարագիր, • կամերալ (ներքին) և արտագնա հարկային ուսումնասիրություններ,

	• հսկիչ գնում, չափագրում, հանդիպակաց ուսումնասիրություն, • ՀԴՄ կիրառման ոլորտներ և ՀԴՄ կիրառության կանոններ, • կանխիկ դրամով վճարումների նկատմամբ սահմանափակումներ, • ակցիզային դրոշմանիշերով և/կամ դրոշմապիտակներով դրոշմավորման ենթակա ապրանքներ և դրոշմավորման պարտավորություն կրողներ, • ակցիզային դրոշմանիշերով և/կամ դրոշմապիտակների տրամադրման և վերադարձի կարգը, դրոշմավորման կանոնները: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի օրինակներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 8 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 10 ժամ
Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել հարկային օրենսդրության խախտման պատասխանատվությունները, իրականացնել խախտման հետևանքով առաջացած տույժերի և տուգանքների հաշվառումը
Կատարման չափանիշներ	1) ներկայացնում է հարկային պատասխանատվության տեսակները, 2) ներկայացնում է հարկային իրավախախտումների տեսակները և դրանց կատարման դեպքում հարկային պատասխանատվությունը, 3) ներկայացնում է հարկային պարտավորությունների կատարման ապահովման եղանակները, 4) ներկայացնում է հարկային ծառայողի գործողությունների կամ անգործության բողոքարկման համակարգը:
Գնահատման միջոցը	Արդյունքի յուրացումը գնահատվում է հարց ու պատասխանի միջոցով: Հարց ու պատասխանի միջոցով ստուգվում է ուսանողի ընդհանուր գիտելիքները հարկային պատասխանատվության և հարկային իրավախախտումների տեսակների, իրավախախտումների պատասխանատվության միջոցների, ինչպես նաև հարկային պարտավորությունների կատարման ապահովման եղանակների և հարկային ծառայողի գործողությունների կամ

	անգործության բողոքարկման համակարգի վերաբերյալ: Արդյունքի ուսուցման ծրագրային մանրամասները. • նախազգուշացում, տույժ, տուգանք, • հարկային իրավախախտման առարկա հանդիսացող գույքի բռնագրավում, • հարկ վճարողի գործունեության կասեցում, • հարկային իրավախախտումների տեսակները, • հարկային իրավախախտումների դեպքում պատասխանատվության միջոցները, • գույքի արգելանք, • բանկային հաշիվներում առկա դրամական միջոցների վրա արգելանք, • գրավի պայմանագրի կնքում և երաշխիք, • հարկային մարմնի բողոքարկման հանձնաժողովը և բողոք ներկայացնելու կարգը, • դիմում-բողոքի քննությունը և հանձնաժողովի որոշումը: Արդյունքի յուրացումը դրական է համարվում, եթե ուսանողն ընդհանուր առմամբ ճիշտ է պատասխանում առաջադրված հարցերին:
Մեթոդաբանությունը և ռեսուրսները	Արդյունքի ուսուցումը կատարվում է տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով: Անհրաժեշտ է ունենալ ուսումնական և մեթոդական նյութեր, փաստաթղթերի օրինակներ:
Ուսուցման երաշխավորված ժամաքանակը	տեսական ուսուցում՝ 4 ժամ, գործնական աշխատանք՝ 6 ժամ